

Vlaams
Parlement

vergadering **C320**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese
Aangelegenheden, Internationale Samenwerking,
Toerisme en Onroerend Erfgoed

van 19 september 2017

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de berichtgeving dat het Verenigd Koninkrijk het visserijverdrag van 1964 heeft opgezegd – 2702 (2016-2017)	3
VRAAG OM UITLEG van Peter Van Rompuy aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over een wetgevend kader voor buitenlandse investeringen in strategische sectoren – 2747 (2016-2017)	6
VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het overleg met betrekking tot de eventuele impact van de brexit op Vlaanderen – 2783 (2016-2017)	12
VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) en de adviesvraag over het Investment Court System bij het Europees Hof van Justitie – 2817 (2016-2017)	16
VRAAG OM UITLEG van Rik Daems aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de vervolging van de Rohingya in Myanmar – 2861 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Güler Turan aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het geweld op en de humanitaire toestand van de Rohingyabevolking in Myanmar – 2877 (2016-2017)	18
VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de State of the European Union 2017 – 2902 (2016-2017)	27
VRAAG OM UITLEG van Peter Van Rompuy aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het standpunt van de Vlaamse Regering in geval van een eventuele onafhankelijkheidsverklaring van de Spaanse regio Catalonië – 2903 (2016-2017)	32
VRAAG OM UITLEG van Güler Turan aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over wanpraktijken aan de Bulgaarse grens – 2906 (2016-2017)	40

VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de berichtgeving dat het Verenigd Koninkrijk het visserijverdrag van 1964 heeft opgezegd – 2702 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Minister, uit de media hebben we vernomen dat de Britse regering het visserijverdrag van 1964 zou hebben opgezegd. Nochtans is dat verdrag van belang voor onze visserijsector omdat het schepen uit ons land, zoals ook schepen uit andere Europese staten, toegang verleent tot de Britse territoriale wateren. Voor de Belgische rederscentrale die de belangen van de Vlaamse visserijsector behartigt, komt dit niet als een verrassing. De aankondigde brexit zou immers ook gevolgen hebben voor dit verdrag en voor de Vlaamse visserijsector in haar geheel.

De Britse Milieuminister Michael Gove stelde dat deze beslissing "een eerste historische stap naar een nieuw nationaal visbeleid is nu we uit de Europese Unie stappen. Dit betekent dat we voor de eerste keer in 50 jaar zullen kunnen beslissen wie toegang krijgt tot onze wateren." En die liggen, zoals iedereen weet, heel dicht bij onze wateren. Onze havens liggen eigenlijk gewoon in het zicht van die Britse wateren.

Maandag 3 juli begint een twee jaar durende opzegperiode. De Europese Commissie heeft reeds laten weten dat ze nota neemt van de Britse beslissing, maar ze geeft ook aan dat ze van mening is dat het verdrag vervangen werd door Europese wetgeving.

De Vlaamse visserijsector zou wel eens hard kunnen worden getroffen door een mogelijke opzegging. Volgens de eerder genoemde rederscentrale zou ongeveer de helft van de Vlaamse visserij worden getroffen. Dat het om omvangrijke visvangst gaat, moet blijken uit de cijfers die de Britse regering voor het jaar 2015 heeft vrijgegeven. De Belgische, Franse, Duitse, Ierse en Nederlandse vissers hebben dat jaar ongeveer 10.000 ton vis binnen 12 zeemijl voor de Britse kust gevangen. Het belang van de visserij in de Britse wateren kan dus niet worden onderschat.

Minister, is het correct dat de Britse regering de beslissing heeft genomen om dat internationaal visserijverdrag, de zogeheten London Fisheries Convention, dat in 1964 met verschillende lidstaten werd afgesloten, op te zeggen? Wellicht is de reden de brexit, maar zijn er nog andere zaken die daarover gekend zijn?

Op 3 juli zou de opzegtermijn van twee jaar ingaan. Is dat correct? Betekent dit dat de opzegging van dit verdrag geen deel uitmaakt van de brexit-onderhandelingen? Of is de toegang tot de Britse visserijwateren alsnog op een of andere manier daaraan gekoppeld?

Welke gevolgen heeft de opzegging van dit verdrag voor het gebied buiten de 12 zeemijlszone, met andere woorden voor de Britse territoriale wateren tussen de 12 en 200 zeemijl?

Klopt het dat dit verdrag na Britse toetreding tot de EU in 1973 in de loop der jaren is vervangen door het Europees visserijbeleid zoals de Europese Commissie heeft laten weten? Zo ja, klopt het dan ook dat met de brexit dit verdrag weer nieuw leven had kunnen worden ingeblazen? Zo nee en rekening houdende met de berichtgeving, welke inspanningen zal Vlaanderen in overleg met de andere

betrokken partijen doen om afspraken te maken over visserijrechten binnen de 12 mijlszone?

Is er een inschatting mogelijk van het aantal Vlaamse vissers die het slachtoffer kunnen worden van een mogelijke opzegging van het verdrag?

Hebt u dit probleem reeds aangekaart tijdens bilaterale contacten met het Verenigd Koninkrijk? Zal België in overleg met de andere getroffen landen dit probleem op tafel brengen bij de brexit-onderhandelingen?

De voorzitter: De heer Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Kennes, ik dank u voor deze vraag over de zoutwatervisserij, die een belangrijke economische impact heeft op de visserijsector. In de totaliteit van de handelsbetrekkingen is het natuurlijk een heel klein percentage, maar voor die sector gaat het wel om een belangrijke aangelegenheid.

Zoals u zegt, heeft de Britse regering inderdaad op 3 juli 2017 de participatie in de London Fisheries Convention opgezegd. Daarover zijn al vragen gesteld, onder andere door de heer Caron aan minister Schauvliege. De reden is duidelijk: de Britten willen de maximale soevereiniteit krijgen, over hun grondgebied en hun territoriale wateren. Dat visserij-item was al een belangrijk aspect van de campagne in de aanloop naar het referendum.

Het visserijverdrag van Londen verleent vissersvaartuigen van België, Duitsland, Frankrijk, Ierland en Nederland het recht om binnen de 6 tot 12 mijlszone in Britse wateren te vissen. Hij hebt minister Gove geciteerd. In augustus klom hij bij een bezoek aan Denemarken iets milder. Hij stelde daar dat visserij-schepen van andere landen nog toegang zouden kunnen krijgen tot de Britse territoriale wateren, maar dan wel volgens de Britse voorwaarden.

De opzegtermijn ging inderdaad in op 3 juli en bedraagt twee jaar. De toegang van visserij-schepen tot de territoriale wateren is wel degelijk een onderdeel van de brexit-besprekingen. Momenteel is die toegang inderdaad gewaarborgd door het gemeenschappelijk visserijbeleid van de EU.

Als de EU en het Verenigd Koninkrijk er tijdens de brexit-onderhandelingen niet in zouden slagen een akkoord te sluiten over de visrechten, verliest het gemeenschappelijk visserijbeleid zijn uitwerking in de Britse territoriale wateren. De zone tussen de Britse territoriale wateren en de 200 mijlszone valt buiten het toepassingsgebied van de London Fisheries Convention. In die zone is het VN-zeerechtverdrag UNCLOS van toepassing.

Een exact cijfer met betrekking tot het aantal getroffen Vlaamse vissers kan ik u niet geven. De Vlaamse rederscentrale deelde eind december 2016 mee dat er in totaal nog 72 vissersvaartuigen operationeel zijn. In haar antwoord aan collega Caron van 12 juli deelde minister Schauvliege mee dat enkel een klein vlootsegment momenteel actief is in de Britse territoriale wateren.

Zoals ik al zei, is het inderdaad zo dat de toegang tot de territoriale wateren op dit ogenblik geregeld is door het gemeenschappelijk visserijbeleid. Dat heeft voorrang op afspraken die een aantal lidstaten in 1964 hebben gemaakt in de Fisheries Convention. Maar de relevantie van die Fisheries Convention na de brexit moet nog blijken en zal uiteraard in grote mate afhangen van het onderhandelingsresultaat inzake visserijrechten.

De Britse beslissing om uit de Convention te stappen, moet worden beschouwd als een van de openingszetten bij de start van de onderhandelingen door de

Britten. Indien het gemeenschappelijk visserijbeleid van de EU ook na de brexit uitwerking zou hebben tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk, behoudt dit naar alle waarschijnlijkheid voorrang op die Convention.

Visserijrechten zullen normaal gezien pas ter sprake komen in de tweede fase van de onderhandelingen, dus ten vroegste in het najaar van 2017. De klok tikt. De eerste fase gaat over het budgettaire kader, de wederzijdse rechten van de burgers en over de Ierse grens. Het is de bedoeling om in het najaar te kunnen starten met die onderhandelingen over de toekomstige relaties.

Het is uiteraard zo dat wij niet alleen staan in het verdedigen van visserijbelangen. Ook Frankrijk, Denemarken, Nederland, Ierland, Duitsland en Spanje hebben baat bij een akkoord dat hun visrechten in Britse wateren maximaal vrijwaart.

Ik wil wijzen – en dat is belangrijk in het kader van de onderhandelingen – op twee zaken. Ten eerste: het enorme economische belang van de Europese Unie als afzetmarkt van Britse vis. Het Verenigd Koninkrijk is voor 68 procent afhankelijk van de Europese Unie-markt voor de afzet van zijn visserij- en aquacultuurproducten. In de onderhandelingen is dat uiteraard een zeer belangrijk element. Ook daar zal het Verenigd Koninkrijk belang hebben bij een evenwichtige deal met de Europese Unie, want het is uiteraard belangrijk dat ze die grote markt kunnen blijven behouden.

Ik heb daarover diverse keren gesproken, zowel met Britten als vooral met Barnier, die de onderhandelingen voert. Als ik me niet vergis, is Barnier vroeger minister van Visserij geweest in Frankrijk. Hij kent de problemen heel goed. Ik heb hem ook meegenomen naar Zeebrugge. Hij is zich zeer sterk bewust van de problemen en zal dat ook opnemen. Maar Barnier heeft mij wel gezegd – en ik vind dat hij gelijk heeft – dat hij geen sectorale onderhandelingen zal voeren. Hij zal geen akkoord sluiten over de visserij en één over deze en een andere sector. Het is belangrijk dat hij streeft naar een totaalpakket. Dat is ook in de papers van de Europese Unie, die eigenlijk de leidraad vormen van de onderhandelingen, op die manier bevestigd.

Wij volgen dat zeer, zeer intens op. We hebben allemaal de uitspraken van Boris Johnson gelezen, gisteren of eergisteren. Hij gaat voor een 'hard brexit', zonder transitieperiode. Mijn aanvoelen aan de hand van de contacten – ik had vanmorgen nog contact met de 'minister of State' – is dat de Britse regering wel degelijk naar redelijke oplossingen zoekt. Iedereen beseft dat wat je een 'soft brexit', een intelligente brexit noemt of welke naam je er ook op kleeft – voor mij is dat niet van belang –, de hoofdprioriteit moet zijn. Je kunt zoeken naar nieuwe markten in Australië en Nieuw-Zeeland, maar de grootste markt ligt aan de achterdeur. En daar streven we nog altijd naar 450 miljoen consumenten.

Het wordt mee opgenomen in het totale pakket. Ik hoop persoonlijk dat er snel vooruitgang komt. Er zal meer concretisering moeten komen van de Britten inzake het budgettaire kader en de wederzijdse rechten in de aanpak van de grens. Maar daarna moet het 'les pieds dans le plat' zijn. De klok loopt. Mijn bescheiden mening daarover is dat we hoogstwaarschijnlijk naar een transitieperiode zullen moeten gaan onder vigeur van wat mij betreft zoveel mogelijk, zo niet uitsluitend de bestaande regels.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord en ook omdat u verder gaat op de contacten die er gelegd zijn met de Europese handelaars om het belang van de sector toch mee in de verf te zetten.

Het klopt dat een globale oplossing beter is dan een sectorale. Het heeft niet zoveel zin om zich in de onderhandelingen specifiek op bijvoorbeeld de visserij

toe te spitsen. Dat is dus zeker wel een correcte analyse om het probleem verder aan te pakken. Ik denk dat men op een of andere manier, ook rond de visserij, een akkoord zal moeten vinden. Het is één grote zee die ons verbindt. De boten volgen de vissen. De vissen houden zich niet aan de brexit of soft of harde brexit: de vissen gaan waar ze willen.

De voorzitter: Het zijn vissen. Ze zwémmen dus waar ze willen.

Ward Kennes (CD&V): Ze zwémmen waar ze willen.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord. De stem van 't zeetje.

Karl Vanlouwe (N-VA): Mijn stem is eigenlijk de stem van Brussel, maar wel afkomstig van 't zeetje. Het is collega Sabine Vermeulen die er de aandacht op had gevestigd, omdat ze ook het woord heeft genomen in het debat dat gevoerd is in de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid.

Minister, ik dank u voor uw toelichting. Het is een bezorgdheid die effectief leeft binnen de sector, binnen de Rederscentrale. We hebben bepaalde documenten, er zijn Belga-berichten. Men heeft daarover een duidelijk standpunt ingenomen.

We hebben inderdaad een kleine kust, een kleine vloot. Maar die vloot gaat overwegend vissen in de Britse nationale wateren. Ik denk dat het gaat over 12 zee-mijl buiten de kust van het Verenigd Koninkrijk. En als eiland heeft het Verenigd Koninkrijk natuurlijk bijzonder veel zeemijl waarbinnen er kan worden gevist.

In absolute cijfers – het is reeds aangehaald – gaat het over ongeveer de helft van de omzet van onze visserijvloot. En ten tweede, zo heeft althans de Britse minister gezegd toen hij zei dat ze weer een nationaal visbeleid kunnen gaan voeren, wordt er inderdaad zo'n 10.000 ton aan vis door andere vloten uit andere landen opgehaald. Maar tegelijkertijd mogen we natuurlijk niet vergeten dat we in een markt zitten, zoals ook de minister-president terecht heeft gezegd. Die markt van het Verenigd Koninkrijk zal een overwegend Europese markt zijn.

Het heeft dan ook geen zin om het hier al hard te gaan spelen of te gaan ijveren voor een harde brexit. Vissen vangen is één ding, maar je moet ze natuurlijk ook verkocht krijgen. En dan kijk je natuurlijk in de eerste plaats naar je burens.

Het laatste punt dat ik wil aanhalen, is het feit dat ook onze sector is aangesloten bij de European Fisheries Alliance. Die spelen inderdaad een bepaalde rol in de bekendmaking bij de Europese overheden van de hele problematiek. Men gaat daarbij informatie verzamelen over de impact van een opzegging van dit akkoord. Zij doen onderzoeken naar vangstmogelijkheden, maar voornamelijk ook de financiële impact.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Peter Van Rompuy aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over een wetgevend kader voor buitenlandse investeringen in strategische sectoren – 2747 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Minister-president, onlangs heeft de voorzitter van de Europese Commissie, Jean-Claude Juncker, aangekondigd dat Europa werk zal maken van een kader om iets te doen aan investeringen of overnames

van strategische Europese infrastructuur door niet-Europese maatschappijen of landen, of beter gezegd van 'state-owned companies'.

Hoe dat juist zal gebeuren, is nog niet helemaal bepaald. Hij heeft wel aangegeven dat er vijftien landen zijn in Europa die daaromtrent een wetgevend kader hebben. De richting die hij aangegeven heeft in eerdere uitspraken, is dat hij zou willen gaan naar een systeem waarbij de Europese Unie bepaalde onderzoeken doet over investeringen, en dat het dan aan de lidstaten is om te beslissen wat ze daar al dan niet mee doen.

Dit thema is ook al op minstens één Europese Raad ter sprake gekomen. Wat was de positie van België of wat was het advies van Vlaanderen in het kader van de Europese onderhandelingen over het opstellen van een Europees kader voor het beschermen van onze strategische infrastructuur? Hebben wij hierover zelf een specifiek wetgevend kader in Vlaanderen of in België? Of hebben wij plannen daartoe? Zo ja, wat is de definitie van 'strategische investering' die wij daarbij zouden hanteren?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Dit is een vraag over zeer interessante materie, collega Van Rompuy, waarover we gediscussieerd hebben in de zaak van Eandis en de potentiële investering vanwege een Chinees staatsbedrijf. Ik heb toen gezegd dat we zouden onderzoeken of wij daarover wetgevend werk op punt zouden kunnen zetten. Ik heb toen onder andere gerefereerd aan de wetgeving die in een aantal landen bestaat. De meest bekende is de Alstom-wet in Frankrijk, maar ook Duitsland heeft een systeem en ook nog andere landen, zoals u opgemerkt hebt.

We hebben in Vlaanderen geen wetgeving op dat vlak, zoals u weet. Dat is wel in voorbereiding. Ik heb dat toen aangekondigd, en we hebben dat ook geïnitieerd. Wetenschap, Economie en Innovatie heeft de beleidsdomeinen samengebracht om een gezamenlijk initiatief op punt te zetten met het oog op screening van buitenlandse investeringen in strategische sectoren. Daar zijn diverse departementen bij betrokken.

In ongeveer de helft van de lidstaten wordt vandaag een bepaalde vorm van screening uitgevoerd bij buitenlandse investeringen in strategische sectoren. U hebt samen met mij Commissievoorzitter Juncker in zijn State of the Union een initiatief ter zake horen aankondigen vorige week. Ondertussen heeft het Commissiecollege ook een ontwerpverordening aangenomen.

Wat stelt de Commissie voor, op hoofdlijnen? Ten eerste: een Europees kader voor de screening van buitenlandse directe investeringen die de lidstaten uitvoeren met het oog op de veiligheid of de openbare orde. Daar komen andere zaken bij, zoals transparantieplichtingen, regels van gelijke behandeling van buitenlandse investeringen van verschillende oorsprong en de verplichting om adequate beroepsmogelijkheden uit te werken. Twee: een mechanisme voor samenwerking tussen de lidstaten en de Europese Commissie. Dat mechanisme kan worden geactiveerd wanneer een specifieke buitenlandse investering in één of meerdere lidstaten van invloed kan zijn op de veiligheid of de openbare orde in een andere lidstaat.

Drie: screening door de Europese Commissie met het oog op de veiligheid of de openbare orde, in gevallen waarin buitenlandse directe investeringen in de lidstaten van invloed kunnen zijn op projecten of programma's die van belang zijn voor de Europese Unie. Noteer dat vandaag, volgens onze informatie, twaalf EU-lidstaten al over een mechanisme beschikken. Dat betekent dat er zestien zijn die geen screeningsysteem hebben. De verordening zal rekening houden met het subsidiariteitsprincipe. De lidstaten zullen niet verplicht worden om zelf een mechanisme op punt

te zetten. Maar de Europese Commissie gaat dat mechanisme wel uitwerken in een verordening.

De Commissie zal ook nog een coördinatiegroep inzake inkomende buitenlandse directe investeringen oprichten, die zich zal buigen over alle kwesties die vallen binnen het toepassingsgebied van de voorgestelde screeningsverordening, maar die ook meteen een forum zal zijn voor bredere discussies. Ik ben van mening dat ook de exportagentschappen van de deelstaten daar nauw bij betrokken zouden moeten kunnen worden. In ons geval is dat Flanders Investment & Trade (FIT), dat van het begin tot het einde betrokken is bij de leads voor investeringen.

De Commissie zal tot slot ook nog tegen eind 2018 een grondige analyse van de stromen buitenlandse directe investeringen naar de EU maken en daarbij aandacht besteden aan strategische sectoren – bijvoorbeeld energie, ruimte en vervoer – en activa – dan gaat het over belangrijke technologieën, kritieke infrastructuur en gevoelige gegevens – waarvan de vraag wie er zeggenschap over heeft, aanleiding kan geven tot bezorgdheid over veiligheid of openbare orde.

De voorbereiding van een wetgevend kader in Vlaanderen gebeurt in afstemming en in samenhang met het EU-niveau. Mijn diensten zijn betrokken bij dit Europese initiatief, dat binnen de Raad behandeld zal worden. Tegelijk zijn in Vlaanderen alle beleidsdomeinen betrokken om de strategische sectoren te identificeren en de analyse te maken van het soort wetgevend kader dat nodig is.

Met betrekking tot het Europese screeningsinitiatief is het inderdaad zo dat de Europese economie een open economie is, die openstaat voor buitenlandse investeringen, en dat dat ook zo moet blijven. Dat is het uitgangspunt. Tegelijk wordt voorgesteld om een raamwerk te creëren dat een screening mogelijk moet maken van investeringen in strategische sectoren. Het initiatief van de Commissie is er gekomen na een brief van Duitsland, Frankrijk en Italië samen.

Het is evident dat ieder land hiermee geconfronteerd kan worden.

Intra-Belgisch is zeer recent een eerste overleg georganiseerd. Vlaanderen heeft daarin het volgende standpunt ingenomen. Ten eerste kan dit kader niet dienen als een protectionistische tegenreactie van de Unie ten aanzien van het handels- en investeringsbeschermingsbeleid van andere grootmachten. Het mag dus niet de bedoeling zijn om vanuit een puur protectionistische reflex overnames en investeringen te gaan reguleren. Een goed functionerende transparante en internationale kapitaalmarkt is voor een open economie als de onze een noodzakelijke voorwaarde. Ik verwijs naar het grote aantal jaarlijkse investeringen dat we kunnen aantrekken en het grote aantal jobs dat we daar direct mee creëren. Maar, ten tweede, zijn wij uiteraard niet blind voor hedendaagse economische geostrategische uitdagingen of bedreigingen.

Ten derde is het belangrijk dat de reikwijdte van het EU-initiatief gefocust blijft op veiligheid en het strategische belang voor de lidstaten. Ten vierde moeten ook de mededingingsregels gerespecteerd worden. Het kan zijn dat daar dominante posities uit voortvloeien en dat er potentieel misbruik van een dominante positie aan bod zou kunnen komen. Daarvoor moeten ook duidelijke criteria naar voren worden geschoven.

Ten vijfde lijkt het ons noodzakelijk dat de Europese Commissie een internationale benchmark uitvoert naar welke procedures buiten-Europese instanties momenteel reeds inroepen tijdens dergelijke procedures. Het belang van reciprociteit is daar aan de orde en is groot, maar je moet dat technisch onderbouwen. Daarom is ons voorstel om de vergelijking uit te werken tot een werkelijke benchmark.

Ten zesde moet het ook duidelijk zijn dat het aan de lidstaat of de regionale entiteit in kwestie toekomt om het screeningsmechanisme van dat EU-raamwerk al dan niet te activeren, veeleer dan de Commissie te laten beslissen om dat te doen, behalve natuurlijk als het lidstaatoverschrijdend is of als het de belangen van de Unie zelf treft. Dan lijkt het mij evident dat de Unie optreedt. Maar anders moet het subsidiariteitsprincipe kunnen spelen.

Tot slot is het invoeren van een screeningssysteem vrijwillig, maar is rapportering aan de Unie wel verplicht in onze visie. We vinden dat die verplichting ook degelijk moet worden uitgewerkt, want je kunt niet aan de vaststelling voorbij dat de EU-lidstaten ook elkaars concurrenten zijn voor wat betreft het aantrekken van buitenlandse investeringen. Het is dus belangrijk dat daar transparantie is en dat daar zo nodig beperkingen kunnen worden ingevoerd, en dat er bijvoorbeeld ook informatie kan zijn die bedrijfsvertrouwelijk is en die alleen aan de Commissiediensten kan worden bezorgd, en niet aan anderen.

Op hoofdlijnen verwelkom ik dus het initiatief van de Europese Commissie en de nuance die de Commissie in de inleiding van het document legt. Het gaat over het recente document van 13 september.

Momenteel lopen er hierover werkzaamheden binnen de Raad. Het is een dossier dat moet worden aangenomen bij gekwalificeerde meerderheid en waarvoor het Europees Parlement ook medebeslissingsrecht heeft. Het zal u duidelijk zijn dat we dat dossier heel nauwgezet opvolgen.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Als ik het mij goed herinner, was die Eandis-saga in de zomer van vorig jaar. Intussen heeft de Vlaamse administratie studiewerk verricht over het identificeren van de strategische sectoren. Wanneer kunnen wij output verwachten? Is er al een lijst gemaakt met de strategische sectoren? Zo ja, wanneer zal die bekend worden gemaakt, zodat we weten wat wij als strategisch beschouwen en hoe wij die screening zien? Wanneer kunnen wij een wetgevend initiatief daaromtrent verwachten? En welke zijn de specifieke Vlaamse bevoegdheden? Op welke punten zijn we zelf bevoegd en kunnen we dan ook actie ondernemen?

Wanneer mogen wij een regelgevend initiatief verwachten om deze problematiek aan te pakken? De investeringen van de Chinezen zijn de voorbije jaren alleen maar toegenomen. Als we morgen opnieuw geconfronteerd worden met een gelijkaardig dossier, zou het bijzonder nuttig zijn dat we over een regelgevend kader beschikken om daarmee om te gaan, zodat we niet opnieuw moeten meemaken wat we vorige zomer met Eandis hebben meegemaakt.

Rik Daems (Open Vld): Minister-president, ik heb nog een paar kleine opmerkingen ter zake. Wie is bevoegd? In elk geval zijn FIT en de Vlaamse overheid bevoegd voor het aantrekken van internationale investeringen. Het kader is natuurlijk hoofdzakelijk federaal geplaatst: vennootschapsrecht, loon- en arbeidsvoorwaarden en noem maar op. We moeten vanuit Vlaanderen wel degelijk zicht krijgen op het soort, het volume en de aard van buitenlandse directe investeringen, dus met name directe inbreng in kapitaal van bedrijven hier. Dat is een oefening die we in de nabije toekomst best wel eens in deze commissie kunnen doen.

Ik heb dezelfde bedenking als collega Van Rompuy: wat is een strategische sector? Wat u ons meegeeft vanuit Europa, is, met respect gezegd, relatief flou. U spreekt over 'alles wat te maken heeft met veiligheid en openbare orde'. Het is naar mijn oordeel niet zo evident om dat te omschrijven. En dat is natuurlijk iets anders dan een strategische sector, tenzij men daarmee hetzelfde bedoelt.

Simpel gezegd: elke sector waar veiligheid en openbare orde in het gedrang kunnen komen, is een strategische sector. Dat lijkt mij bijzonder breed te zijn. Ik vraag daar nu niet direct van u, als minister-president, bevoegd voor de buitenlandse handel en het aantrekken van internationale investeringen, een mening over, maar ik denk wel dat onze afgevaardigden in dezen toch wel enige verduidelijking kunnen vragen.

Als we dan een definitie zouden vinden van wat een strategische sector is, wat gaan we dan zeggen over wie daarin mag investeren? Mag dan een investeerder buiten de Europese Unie hier niet in investeren? Dat zou een logische conclusie zijn, maar is dat wel wat we wensen?

We moeten buitenlandse investeerders dan wel op een soort 'level playing field' beoordelen. Want nu heb je zo een beetje de mening: als het vanuit het Westen komt, is alles goed, en als het vanuit het Oosten komt, is alles slecht. Dat is zo een beetje de indruk die dan gewekt wordt. Naar mijn aanvoelen moet je gewoon op een correcte manier, als je dat al wilt doen, een aantal criteria vastleggen, die los staan van de nationaliteit van de investeerder. Want dat is een beetje het gevoel dat nu heerst, en dat is volgens mij verkeerd. Je zou bijvoorbeeld kunnen zeggen: wanneer een buitenlandse investeerder in een te definiëren strategische sector zou bijdragen, dan vinden we bijvoorbeeld dat dat geen overheidsinstelling kan zijn. Dat lijkt me niet onlogisch. Dat is een voorbeeld. Zo kun je een aantal criteria proberen te maken, die dan toch minstens een kader schetsen voor onszelf.

Ik vind de vraag in die zin interessant dat ze zeker aanleiding geeft om daar in de nabije toekomst dieper op in te gaan, met de collega's die daar interesse in betonen. Maar dat zijn we allemaal, want we zoeken allemaal naar bijkomende internationale investeringen. Het lijkt mij niet gek, minister-president, om onze afgevaardigden van FIT, en gelijk ook onze mensen bij de Europese Unie, hierover eens te vatten om daar wat bijkomende informatie over te geven. Want als u mij zegt dat Europa een kader schetst dat zich baseert op veiligheid en openbare orde, dan is er toch een bijzonder groot vraagteken boven mijn hoofd wat dat dan wel moge betekenen inzake al dan niet toelaten van buitenlandse investeringen. Want dat is het sluitstuk. Als je een regelgeving maakt, betekent dat dat er op een bepaald ogenblik een verbod komt. In een bepaalde context is er dan een verbod, een soort Nederlandse gifpil, op een bepaalde investering op Europees niveau. En dan zit je volgens mij wel in een probleem. Want is het dan wel aan Europa om dat soort regelgeving te maken? Ik heb er eerlijk gezegd mijn twijfels over of het wel een Europese aangelegenheid is om dat soort kader te maken.

Ik neem de vraag van de heer Van Rompuy aan als een heel goed werkdomein om in de nabije toekomst op in te gaan.

De voorzitter: De heer Van Overmeire heeft het woord.

Karim Van Overmeire (N-VA): Collega, ik volgde u helemaal, zeker toen u het over een 'level playing field' had. Maar toen zei u dat voor het Westen en het Oosten de lat gelijk moet worden getrokken voor iedereen. Ik dacht dat u met een 'level playing field' het volgende zou bedoelen. Je moet ook eens naar het land gaan van waaruit men afkomstig is, om te zien of wij daar hetzelfde zouden kunnen doen als wat zij hier bij ons trachten te doen. Dat is natuurlijk ook een vorm van 'level playing field'. Als wij hetzelfde zouden kunnen doen in het land van herkomst, heb je toch een andere verhouding dan wanneer je te maken hebt met actoren die bij ons wel strategische sectoren onder controle trachten te krijgen, maar die in eigen land alles afschermen. Dat is ook een element dat meespeelt. En in die zin kun je natuurlijk niet iedereen over dezelfde kam scheren.

Rik Daems (Open Vld): Ik denk dat we het daar allemaal over eens zijn. Maar dan kan je ook naar het Westen en naar het Oosten kijken. *(Opmerkingen van Karim Van Overmeire)*

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: De bijkomende bedenkingen en vragen tonen aan hoe belangrijk dit debat is, en tegelijk ook hoe moeilijk het is. Er zal rekening moeten worden gehouden met tal van aangelegenheden. Het laatste punt, dat collega Van Overmeire aan bod heeft gebracht, is inderdaad ook een belangrijk aspect. Er is ook het intra-Europese aspect. Er zijn recent overnames of pogingen tot overnames intra-Europees afgeblokt. Denk aan de recente poging tot overname door een Italiaans bedrijf in Frankrijk – ik ben de naam even kwijt. De Franse staat heeft daarbij geïntervenieerd. Ook dit zal op Europees vlak bekeken moeten worden. In hoeverre kun je strategische belangen inroepen als het over een bedrijf binnen de Europese Unie gaat? Dat zijn ook aspecten die erbij horen.

Wat de bevoegdheden betreft, collega's, denk ik dat we daar naar gemengde bevoegdheden gaan. Als het bijvoorbeeld over onze nutsleidingen gaat, denk ik dat Vlaanderen de regelgevende factor is: rioleringen, water, gas, elektriciteit, IT-infrastructuur en noem maar op. We hebben daar bevoegdheden, evenzeer als het over onze havens en andere infrastructuur gaat. Maar er zullen evenzeer op het federale niveau een aantal bevoegdheden zijn: vennootschapsrecht, instrumenten geven aan aandeelhouders om overnames tegen te houden. Dat is natuurlijk iets dat op federaal vlak ligt. Ik neem aan dat er ook sectoren zijn die onder federale regelgevende bevoegdheid vallen en waar eventueel federaal kan worden opgetreden.

De juiste timing kan ik u niet geven, collega Van Rompuy. Het is EWI dat trekt, dus collega Muylers is daar direct bij betrokken. Heel binnenkort komt de zaak voor een tweede keer onder de aandacht van het College van Voorzitters, die dan naar buiten zullen komen met een voorstel van aanpak met betrekking tot die screening. Ik verwacht dat er in het najaar een eerste document zal zijn om ons over te buigen. Maar, gelet op het zeer recente initiatief van de Europese Commissie, is het natuurlijk ook goed om daar een beetje gelijk te sporen en te kijken wat er Europees gebeurt, zodat we niet voor onze beurt handelen of zaken gaan uitwerken.

Welk soort aangelegenheden zullen dat zijn? Dat kan heel breed gaan. Denk aan de commotie over grote infrastructuur, zoals de havens in Griekenland, die in Chinese handen zijn gekomen. In Zuid-Europese landen gaat het nogal dikwijls over infrastructuur. Ik kan mij inbeelden dat dat bij ons ook over hightech gaat. Stel je voor dat Imec in niet-Europese buitenlandse handen komt, onze top-onderzoeksinstelling inzake nanotechnologie, met 3500 researchers, de motor van zoveel nieuwe economische bedrijvigheid, dan denk ik wel dat je voor een moment van afweging staat: kan dit of kan dit niet? Dat zijn heel belangrijke zaken. Denk ook aan de commotie die er geweest is in Duitsland, enkele maanden geleden, toen het toprobotbedrijf voor de auto-industrie zou worden overgenomen door China. Ze hebben er in Duitsland blijkbaar lang over getwijfeld of ze dat zouden laten gebeuren, want ze hebben ook een wet. Finaal hebben ze het laten gebeuren, terwijl dit de top van robotica is voor tal van industriële ontwikkelingen. Uiteraard zullen landen ook bekommerd zijn om andere aangelegenheden, de wapenindustrie en dergelijke meer.

Ik lees u één artikel voor uit het ontwerp dat opgemaakt is door Europa op dit vlak: "Factors that may be taken into consideration in the screening. In screening a foreign direct investment on the grounds of security or public order" – natuurlijk zal dat moeten worden ingevuld, je kunt een aantal sectoren noemen die daarvoor in aanmerking komen, en dan zal dat een afweging zijn – "Member States and the Commission may consider the potential effects on, inter alia: critical infrastructure, including energy, transport, communications, data storage, space or financial infrastructure, as well as sensitive facilities; critical technologies, including artificial intelligence, robotics, semiconductors, technologies with potential dual use

applications, cybersecurity, space or nuclear technology; the security of supply of critical inputs; or access to sensitive information or the ability to control sensitive information.” Dat is uiteraard een brede waaier, maar als je daarover begint na te denken, kom je bij dat soort zaken uit: communicatie, data, artificiële intelligentie, belangrijke en kritische infrastructuren die je nodig hebt.

Op het moment dat je zegt dat er een overname is, een ‘takeover bid’ of een andere manier van verwerpen, moet je overgaan tot een afweging. Het artikel besluit: “In determining whether a foreign direct investment is likely to affect security or public order, Member States and the Commission may take into account whether the foreign investor is controlled by the government of a third country, including through significant funding.” Dat was dan de casus met State Grid, als ik me niet vergis, die ook voorlag. Dat is dus een bijkomend aspect dat ook nog eens mee in overweging genomen wordt: gaat het al dan niet over een overheidsgecontroleerd bedrijf?

Dat is dus heel breed. Het is goed dat de Europese Commissie daar werk van maakt. Wij doen dat ook op ons niveau. Het is nu nog te vroeg om tot eenduidige conclusies te komen, maar zoals ik toen in dat debat ook aangekondigd heb, hebben wij ons voorgenomen om dat op te nemen. Maar dat zal diepgaand werk en ook diepgaand juridisch werk vergen, natuurlijk.

De voorzitter: Ik neem mij voor om daar eens op terug te komen bij een regeling van de werkzaamheden.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het overleg met betrekking tot de eventuele impact van de brexit op Vlaanderen – 2783 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, het gaat nogmaals over de brexit. Het is een brede vraag, maar anderzijds weten we dat de brexit zo belangrijk is voor onze economie en onze werkgelegenheid. Daarom wil ik het debat ook telkens terug naar deze commissie brengen.

We zitten in die onderhandelingsrondes, en we kunnen vaststellen dat er maar een heel beperkte vooruitgang is. U hebt ongetwijfeld ook kennis kunnen nemen van de ‘position papers’ van het Verenigd Koninkrijk. Die spreken over een tijdelijke douane-unie, die kan evolueren naar soepele douanegrenzen en dergelijke meer. Er wordt natuurlijk ook telkens weer gesproken over de grens tussen Ierland en Noord-Ierland. Dat blijft bijzonder delicaat. Tegelijkertijd blijft het voor het Verenigd Koninkrijk bijzonder moeilijk dat het Hof van Justitie bevoegd zou blijven voor hun onderdanen.

EU-onderhandelaar Barnier vindt deze papers totaal onvoldoende. Hij vraagt een duidelijke lijst met verplichtingen inzake de financiële afwikkeling van het scheidingsproces. Hij verwacht ook dat het Europees Hof van Justitie na de uitstap in 2019 wel degelijk bevoegd zou blijven voor EU-burgers in het Verenigd Koninkrijk. Ik heb u daarover recent een schriftelijke vraag gesteld, en dan blijkt dat maar liefst 35.000 landgenoten actief zijn in het Verenigd Koninkrijk, vooral dan in de city. Uiteraard vraagt Barnier ook een oplossing voor de grens tussen Ierland en Noord-Ierland.

Voor ons is het van belang dat er een goed akkoord komt met het Verenigd Koninkrijk. Wij willen een vlotte afwikkeling van de uitstap. Dat is voor ons bijzonder belangrijk. Wij willen dat er vanuit de haven van Zeebrugge nog steeds export kan gebeuren, zo weinig mogelijk handelsbelemmeringen, en dus ook niet de douanetarieven van de Wereldhandelsorganisatie.

Ik verwijs nog naar uw gesprek met Commissievoorzitter Juncker eind juni. Anderzijds hebt u ook gesproken met EU-onderhandelaar Barnier in de haven van Zeebrugge. Kunt u toelichting geven bij die ontmoetingen met Juncker en Barnier? Is er ondertussen een verdere opvolging gepland? Hebt u kennis kunnen nemen van de voorstellen van de Britse regering, de 'position papers', en in het bijzonder de paper met betrekking tot de 'settled status' voor onderdanen, wat een gespreksonderwerp was in de eerste ronde? Wat zijn de posities met betrekking tot douanetarieven? Op welke manier heeft Barnier of Juncker daarover toelichting kunnen geven? Hoe staat u daartegenover en hoe evalueert u die situatie, specifiek met de gevolgen voor Vlaanderen en onze export, de haven van Zeebrugge, maar ook andere havens?

Op welke manier wilt u de onderhandelingen verder opvolgen? Hoe gaat u dat doen? Hoe kan Vlaanderen wegen op deze onderhandelingen?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Zoals u weet, was het de tweede keer dat ik de heer Barnier kon spreken. De eerste keer heb ik hem uitgenodigd op mijn kabinet, de tweede keer was naar aanleiding van het terreinbezoek aan de haven van Zeebrugge, waar ik hem had uitgenodigd. Michel Barnier maakte enkele punten.

Ten eerste wees hij op de tijdsdruk. Hij herhaalt dat trouwens in allerlei interviews. Er moet vaart gemaakt worden met de uittredingsonderhandelingen. Volgens artikel 50 moeten de besprekingen na twee jaar beëindigd zijn. Een mogelijke verlenging van deze termijn vereist unanimititeit en brengt institutionele en politieke moeilijkheden met zich mee. Michel Barnier bleef ook pal achter de gefaseerde aanpak staan die door de 27 lidstaten werd goedgekeurd.

Ten tweede maakte hij duidelijk dat transitiemaatregelen noodzakelijk zullen zijn om een vlotte overgang te bewerkstelligen tussen de eigenlijke uittreding, die voorzien is in maart 2019, en de inwerkingtreding van een akkoord over de toekomstige relaties. Ik heb hem hierin ondersteund. Ik zeg dat al van bij het begin. Zonder een welomschreven transitieperiode kunnen we niet tot een oplossing komen. Er moet rechtszekerheid zijn voor bedrijven, handel, investeringen, en voor de rechten van inwoners als die nog niet zouden zijn geregeld, enzovoort.

Tot slot maakte hij de aanwezige bedrijven en sectororganisaties duidelijk dat zelfs bij een optimaal akkoord een 'business as usual'-scenario niet meer mogelijk zal zijn. We moeten ons daar ten volle van bewust zijn. Er bestaat geen ideaal scenario zonder negatieve gevolgen. Dit is onmogelijk. Dit zal zware effecten hebben in eender welke hypothese. In bepaalde hypothesen zullen de gevolgen zeer erg zijn, in andere is er schadebeperking. Michel Barnier zei dus dat de bedrijven zich daarop moeten voorbereiden.

Mede op mijn vraag heeft België er ten aanzien van de EU-27-onderhandelingen al op aangedrongen dat de Europese Commissie aan de bedrijven zoveel mogelijk duidelijkheid zou verschaffen over het postbrexit- en transitie scenario.

Het VK heeft tijdens de zomervakantie verschillende 'position papers' gepubliceerd, zowel over aspecten van de uittreding als over de toekomstige relaties. Hoewel deze laatste categorie ons in de huidige onderhandelingsfase weinig vooruithelpt, zijn dergelijke documenten toch interessant. Zij geven inzicht in hoe het VK in de

toekomst verder wil gaan met de EU. Toch moet worden gezegd dat de meeste van die Britse papers vrij algemeen zijn. Zij beschrijven veeleer een palet van mogelijkheden dan concrete en uitgewerkte voorkeursscenario's. Er is ook geen duidelijke impactanalyse, laat staan een kostenberekening van de voorgestelde aanpak. Als we het bijvoorbeeld over de toekomstige douaneafhandeling van goederen en diensten hebben, lijkt mij dat nochtans een niet te verwaarlozen detail.

De paper inzake de rechten van burgers was een van de eerste. De 'settled status' die het VK aan iedere EU-burger die vijf jaar in het VK verblijft wil aanbieden, is een stap in de goede richting. Het is echter essentieel dat alle procedurele kwesties grondig worden uitgeklaard. Hierbij moeten we streven naar een zo licht mogelijke administratieve procedure. We willen niet dat EU-burgers in de toekomst de tachtig pagina's lange papers moeten invullen die het VK vandaag van migranten uit niet-EU landen vereist. Het aantal gevraagde attesten moet tot een minimum herleid worden, geen twee keer gevraagd worden en liefst moet de gehele 'settle status'-procedure binnen een redelijke termijn en digitaal worden afgehandeld. Het is bovendien belangrijk dat de gevolgen voor zelfstandigen, grensarbeiders en gedetacheerden mee in de discussie worden opgenomen. Vlamingen die in het VK werken, vallen vaak onder deze categorieën. Dit werd overgenomen in de Belgische positie. Het gecoördineerde Belgische standpunt luidt bovendien dat de zogenaamde 'cut-off date', de datum waarop de huidige regelgeving inzake deze materie in het VK niet langer geldig is, niet eerder kan worden vastgelegd dan op de datum van de effectieve terugtrekking. Elke andere 'cut-off date' dreigt juridische en administratieve chaos te genereren.

Na drie onderhandelingsrondes werd wel degelijk vooruitgang geboekt. Meer bepaald op het vlak van de rechten van grensarbeiders en beroepskwalificaties groeien de onderhandelaars naar elkaar toe. Maar de grote knoop zit nog altijd in de effectieve waterdichte handhaving van deze rechten. Direct toezicht door het Europees Hof van Justitie bij het verzekeren van de verworven rechten van EU-burgers met een 'settled status' ligt voor het VK bijzonder moeilijk.

Deze problematiek hangt ook samen met de discussie over de handhaving van het uiteindelijke terugtrekkingsakkoord. Zowel de EU als het VK houdt op dit ogenblik zeer stevig vast aan de autonomie van de respectieve rechtsordes. Voor Londen is 'directe jurisdictie' door het Hof van Justitie niet langer gewenst. Net zoals de voorzitter van het Europees Hof van Justitie, professor Koen Lenaerts, wijs ik op precedentes van indirecte jurisdictie van het Europees Hof van Justitie. Zo is er bijvoorbeeld de indirecte jurisdictie van het Europees Hof van Justitie in Noorwegen, IJsland en Liechtenstein op basis van bepalingen in het akkoord betreffende de Europese Economische Ruimte. Uit de Britse papers kan vooralsnog niet eenduidig worden opgemaakt hoe zij staan tegenover dergelijke vormen van indirecte jurisdictie zoals het Europees Hof van Justitie dat vandaag heeft in de EFTA-landen (European Free Trade Association) ingevolge artikel 105 en artikel 111 van de EER-overeenkomst (Europese Economische Ruimte). Ik vind het in elk geval een interessante gedachte van de voorzitter van Hof.

Hoewel het VK meermaals aangaf om uit de Europese interne markt en uit de douane-unie te willen stappen, blijkt uit de papers dat het VK de handel zo vlot mogelijk wenst te houden, inclusief een nauwe douanesamenwerking, zodat de handelsbetrekkingen kunnen blijven floreren. Maar als het VK de interne markt en de douane-unie verlaat – wat vooralsnog de keuze is van het kabinet- en de regering-May – kunnen onze handelsbanden nooit zo voordelig zijn als vandaag. Ik vrees dus dat we in de toekomst gaan naar 'damage control' en dat we zullen moeten proberen de economische schade te beperken.

VK-onderhandelaar Davis vraagt nu van de EU en haar lidstaten creativiteit en flexibiliteit om tot nieuwe regelingen te komen. Gezien de grote impact van de

brexit op de Vlaamse economie sta ik uiteraard open voor creatieve oplossingen, maar tegelijkertijd roep ik op tot realisme. Er moet zo snel mogelijk een efficiënt en werkbaar kader worden overeengekomen dat de belangen van onze Vlaamse havens en economie zo weinig mogelijk schade berokkent. Zo moet men bijvoorbeeld bij douanezaken inventief zijn en denken aan e-douanetechnieken om de administratieve lasten zoveel mogelijk te beperken. We moeten overgaan tot het wederzijdse erkennen van economisch operationele spelers. Onze havens moeten de mogelijkheid hebben om als een voorpost douaneformaliteiten af te handelen. Dat gebeurt nu al in Calais, waar Britse douane er proactief voor zorgt dat de zaken snel gaan. We moeten het principe 'my export is your import' laten bestuderen. Intra-Belgisch bekijken we samen met minister Van Overtveldt of er werkbare oplossingen kunnen worden voorgesteld, die we dan op onze beurt kunnen bezorgen aan Michel Barnier en zijn team.

Volgens de Vlaamse Regering is een overgangsregeling nodig alvorens nieuwe processen in te voeren, want een dergelijke implementatie vraagt natuurlijk tijd. Maar het zijn vooral onze bedrijven en niet het minst onze kmo's die de nodige tijd nodig zullen hebben om zich aan te passen aan de nieuwe post-brexit situatie. Ik streef naar een regeling die maximaal aanleunt bij de huidige situatie, maar het is duidelijk dat de overeenkomst met het VK niet enkel een verhaal van lusten kan zijn. Dit verhaal mag de integriteit van de interne markt en de douane-unie niet op de helling zetten. Ik steun Michel Barnier bij het bewaken van die zaken.

Hoe zal ik dit proces opvolgen en mogelijk beïnvloeden? Ik doe dat in de eerste plaats intra-Belgisch. De intra-Belgische posities houden tot nu toe rekening met de posities die wij innemen en voorbereiden. Uiteraard heb ik tal van internationale contacten. Zo heb ik in de marge van de ceremonie op Tyne Cot toch een tiental minuten kunnen praten met Theresa May. U weet dat ik ook Boris Johnson, David Jones en anderen heb ontmoet, en uiteraard ook tal van ambassadeurs. Vanmorgen had ik nog contact met een 'minister of state'. Uiteraard leg ik ook directe lijnen met de hoogste vertegenwoordigers van de Europese Commissie: met de heren Juncker, Timmermans en Barnier. Onze afvaardigingen bij de EU en het Departement Buitenlandse Zaken zijn zeer actief. Zij maken werk van de 'outreach' om onze belangen te vrijwaren.

Ik vind het belangrijk dat er een financiële regeling komt waarvan de gevolgen niet onevenredig ten laste mogen vallen van de EU-programma's die van belang zijn voor begunstigden in Vlaanderen, zoals Horizon 2020, Erasmus en andere. Zoals ik eerder zei, is het belangrijk dat we zo snel mogelijk praten over de uitwerking van de toekomstige relaties. Maar we hebben afgesproken dat we dat maar doen als er voldoende vooruitgang is geboekt op drie cruciale punten: de rechten van burgers, de situatie aan de Ierse grens en de financiële regeling. Ik dring daar de hele tijd op aan. Nu moeten de Britten met concrete voorstellen komen waarover kan worden gepraat.

Het verwondert u niet dat ik pleit voor een handelsvriendelijke brexit. Ik denk dat ik de eerste was die voor een 'soft brexit' heeft gepleit. Maar we moeten naast een akkoord over handel ook een 'plus treaty' hebben, dat gaat over andere zaken zoals wetenschappelijke en academische samenwerking, de uitwisseling van jongeren, energie, transport en samenwerking inzake de Noordzee. Daarover zal de komende decennia veel te doen zijn. Ook federale aangelegenheden zoals 'intelligence service', defensie enzovoort moeten daarin opgenomen zijn. Ik laat de idee niet los om een macroregionale strategie te hebben voor de Noordzee. Ik vind het bijzonder belangrijk dat we daar werk van maken. Ons instrument is de intra-Belgische coördinatievergadering, georganiseerd door de FOD Buitenlandse Zaken. Zo kunnen wij maximaal wegen op het Belgische standpunt, dat dan op zijn beurt in de ad-hocwerkgroep van de Raad aan bod zal komen. De Raad

Algemene Zaken, de Europese Raad en wijzelf bereiden dit intra-Vlaams voor in de Werkgroep Handel en Investeringsbeleid van de Vlaamse Regering.

We moeten ook proberen de onzekerheid voor onze burgers en bedrijven weg te werken. Het zou goed zijn dat een transitieperiode de mogelijkheid creëert voor de toekomstige verdragsrechtelijke relaties. Het is belangrijk dat die periode lang genoeg duurt, zodat we de kans hebben om tot kwaliteitsvolle akkoorden te komen. Tegelijkertijd moeten wij burgers en bedrijven voorbereiden op de – gezien de huidige stand van zaken – onvermijdelijke brexit, waarbij we economische schade zullen lijden, waarbij de EU verzwakt zal worden, alsook de lidstaten die veel handel drijven met het VK. Vlaanderen is na Ierland het tweede meest blootgesteld aan de negatieve gevolgen van de brexit.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, u hebt zeer uitvoerig geantwoord. Het is goed dat dit van zo nabij wordt opgevolgd en dat u rechtstreekse gesprekken hebt met Commissievoorzitter Juncker en met onderhandelaar Barnier. U hebt de meeste punten die werden besproken in die eerste onderhandelingsrondes aangehaald. Een van de punten uit de 'position papers' waarover we vooral via de media meer informatie hebben gekregen, zijn de financiële verplichtingen. Zo wordt er gesproken van een factuur van 40 miljard euro. Hebt u ook daarover met de heren Juncker en Barnier gesproken? Dat kan natuurlijk ook onze economie beïnvloeden.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Ik heb daar nog niet over gesproken. Dat is nu een zaak van de Europese Commissie, die een berekening heeft gemaakt. Voor zover ik ben geïnformeerd, is er nog geen duidelijke standpuntbepaling van de Britten over dat budgettaire 'settlement'. Dat is prioritair, niet in de zin dat de EU vraagt dat er een detailakkoord is over elk van die drie punten, maar wel dat er minstens een budgettaire methodologie is, een raamwerk waarbinnen men tot finalisering kan komen. Wat de wederzijdse rechten betreft, moet dat, denk ik, wel heel concreet zijn. Daar ligt, wat mij betreft, de bal bij de Britten. Zij moeten met serieuze voorstellen komen. Het is duidelijk dat het Europese standpunt stelt dat eerst over die drie zaken op grote lijnen minstens methodologisch een overeenkomst moet worden bereikt, vooraleer het tweede en in mijn ogen allerbelangrijkste luik kan worden aangepakt.

De voorzitter: Dit onderwerp zal de komende jaren actueel blijven. Ik neem aan dat u onze commissie geregeld op de hoogte zult houden.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) en de adviesvraag over het Investment Court System bij het Europees Hof van Justitie – 2817 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): We hebben al veel debatten gewijd aan het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) en andere vrijhandelsakkoorden.

Het is goed om daar in alle openheid en transparantie over te debatteren en ook dit onderwerp hier geregeld ter sprake te brengen.

Minister-president, op 27 oktober 2016 bereikte het Overlegcomité een akkoord over de ondertekening van het CETA-verdrag. Er werd een werkgroep opgestart die een vraag van advies aan het Europees Hof van Justitie zou uitwerken met betrekking tot de verenigbaarheid van het Investment Court System (ICS) met de Europese verdragen. Het heeft dan een paar maanden geduurd. We hadden hierover al een vraag van mevrouw Turan. Op 6 september 2017 werd in het Overlegcomité een akkoord bereikt tussen de Federale Regering en de deelstaatregeringen over wat precies de adviesvraag aan het Europees Hof van Justitie zou zijn. Hier en daar verschenen hierover persberichten.

Minister-president, kunt u toelichting geven over de werkzaamheden van de werkgroep? Kunt u toelichten wat precies aan het Europese Hof van Justitie zal worden gevraagd? Heeft dit implicaties op de voorlopige inwerkingtreding van bepaalde hoofdstukken van het CETA? Hebt u zicht op de timing van het Europees Hof van Justitie met betrekking tot deze adviesvraag?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega's, op mijn vraag is er een Nederlandstalige versie van de ingediende vraag gemaakt door een werkgroep, die bestond uit kabinetsleden van de betrokken ministers, die meestal werden bijgestaan door technisch experts. De adviesvraag werd eerst geformuleerd door Wallonië, dat hiervoor een extern advocatenbureau had ingehuurd. De werkgroep heeft over een periode van een halfjaar drie versies van de adviesvraag geëvalueerd. De derde, finale versie werd goedgekeurd door het Overlegcomité. We hebben daar sterk in bijgestuurd omdat we wilden dat er alleen een vraag werd gesteld over de verenigbaarheid met de Europese verdragen en het Unierecht, en niet met allerlei andere internationale verdragen. Dat was naar onze mening niet aan de orde. Je kunt natuurlijk zo breed gaan en alle mogelijke internationale overeenkomsten daarbij betrekken. Dat is er nu uit.

De vraagstelling is ook bijgewerkt, in die zin dat zij niet uitging van een intentieproces tegen het Investor-State Dispute Settlement (ISDS) of ICS. Het impliceert een neutrale vraagstelling omdat een andere aanpak niet in lijn zou zijn geweest met wat we zijn overeengekomen.

Het is een lijvig document geworden, voorzitter. Ik geef de vier specifieke vragen, waarvan de laatste is uitgewerkt in vijf subvragen. Ik zal het integrale document bezorgen aan de secretaris, zodat iedereen het kan lezen. Mocht ik hier alle onderdelen voorlezen, zou ik u een tijdje moeten vervelen.

De eerste vraag gaat over de bevoegdheid van het Hof van Justitie van de Europese Unie: is het ICS-systeem in het CETA verenigbaar met de exclusieve bevoegdheid van het Hof om een definitieve uitlegging van het Unierecht te verstrekken?

Twee: gelijke behandeling en de vereiste van de nuttige werking van het Unierecht, namelijk of het ICS verenigbaar is met het algemene beginsel van gelijke behandeling, zoals vastgelegd in de artikelen 20 en 21 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie, hierna het 'Handvest', evenals met de vereiste van de nuttige werking van het Unierecht.

Drie: recht op toegang tot de rechtbank, namelijk of het ICS voldoet aan het recht op toegang tot de rechtbanken, zoals vastgelegd in artikel 47 van het Handvest, afzonderlijk of in combinatie met het algemene beginsel van gelijke behandeling, zoals vastgelegd in de artikelen 20 en 21 van het Handvest.

Vier: het recht op een onafhankelijk en onpartijdig Gerecht, id est of sommige bepalingen betreffende het gerecht verenigbaar zijn met het recht op een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld, zoals vastgelegd in artikel 47, alinea 2, van het Handvest.

Dat zijn de vier essentiële vragen.

Er is geen impact op de voorlopige inwerkingtreding van het akkoord omdat de vraag handelt over dat deel van het CETA dat niet in voorlopige werking treedt. Ter info geef ik u voor alle duidelijkheid mee dat het CETA in voorlopige werking treedt op 21 september 2017, met uitzondering van het investeringsluik. Dat vormt hoe dan ook eerst voorwerp van deze procedure, en ook in de toekomst.

Ik ben blij dat commissievoorzitter Juncker is ingegaan op mijn voorstel om in de toekomst de verdragen te splitsen.

Het Hof heeft gemiddeld 18 tot 24 maanden nodig om zijn advies te formuleren. Dat moeten we dus afwachten. De voorlopige inwerkingtreding van het handelsverdrag kan gebeuren op 21 september.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Rik Daems aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de vervolging van de Rohingya in Myanmar – 2861 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Güler Turan aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het geweld op en de humanitaire toestand van de Rohingyabevolking in Myanmar – 2877 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Jan Van Esbroeck

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord.

Rik Daems (Open Vld): Collega's, in Myanmar heerst een bijzonder ernstige situatie. We zijn de laatste dagen allemaal via de media meer dan op de hoogte gebracht van zeer schrijnende toestanden.

Ik verwijs naar de toespraak die het staatshoofd van Myanmar, Aung San Suu Kyi, toch een Nobelprijswinnaar voor de Vrede, vandaag gaf. Zij zei dat zij bijzonder bezorgd is over het feit dat een groot aantal moslims over de grens van Bangladesh vluchten, en dat zij – ik citeer – 'wil te weten komen waarom die exodus gebeurt'. Persoonlijk had ik een hoge verwachting van deze toespraak. Aung San Suu Kyi stond al een aantal dagen terecht onder druk omdat zij over deze situatie geen enkele verklaring aflegde. Vandaag heeft ze dat wel gedaan in een geteleviseerde toespraak. Ze is niet naar de Verenigde Naties gegaan. Daar kun je nog in komen omdat ze voor een grote crisis in haar eigen land staat. Maar er zijn nog andere aspecten in haar toespraak die mij absoluut bezorgder maken dan ik gisteren was.

Myanmar is een land dat wordt beheerst door het leger. Dat weten wij allemaal. Je zou kunnen zeggen dat het staatshoofd daar minder impact op heeft. Maar de situatie gaat van kwaad naar erger. We spreken tenslotte over ondertussen meer dan 400.000 mensen die over de grens zijn gevlucht. Dat gebeurt met een tempo van 20.000 tot 30.000 per dag. Bangladesh aanvaardt hen niet als vluchtelingen. In Myanmar zelf heerst er een merkwaardige situatie met betrekking tot de

Rohingya, die daar niet als staatsburgers worden erkend. Daarom kunnen ze niet zomaar terug, los nog van het feit dat het leger mijnenvelden heeft aangelegd. Daar zijn al doden bij gevallen. Nu kom je in de zeer bizarre situatie dat honderdduizenden mensen niet kunnen terugkeren. En dat terwijl Aung San Suu Kyi in haar toespraak zegt dat ze mogen terugkeren na een procedure van verificatie. Maar die mensen waren in eerste instantie al niet erkend als burgers van het land!

De hoge commissaris voor de Mensenrechten spreekt letterlijk – en ik citeer – van ‘een schoolvoorbeeld van etnische zuivering’. Het gaat over een overwegend boeddhistisch land met een moslimminderheid. Er zijn radicale groeperingen rond die moslimgemeenschap die terroristische daden stellen. Dat is zo. De vraag is alleen of het disproportionele antwoord hierop zomaar kan worden getolereerd door de internationale gemeenschap. Los nog van het feit dat je een retaliatie die mensen en burgers doodt, niet kunt aanvaarden als principe.

Ik vind dat wij ook vanuit Vlaanderen aandacht moeten kunnen hebben voor deze zaak. Ik verwijs hierbij naar de debatten die we in het verleden in onze commissie onder meer over wapenhandel hadden. Een van de aanzetten tot een conclusie was dat mensenrechten as such toch wel de corebusiness van deze commissie zouden moeten en kunnen zijn. Dat is de reden waarom ik dit schrijnende conflict hier opwerp. Er zijn er op onze planeet wel meerdere, maar dit is toch wel enorm.

Minister-president, we hebben nu niet meteen een Vlaamse afvaardiging in dat stuk van de wereld. Kunt u, al dan niet in overleg met de Belgische diplomatie, ons meer informatie geven? Kan de Vlaamse Regering als dusdanig een impactvolle rol spelen om te proberen dit soort van humanitaire crisissen te helpen bedwingen en om humanitaire hulp te leveren? Zo ja, wat is de Vlaamse Regering op korte termijn bereid te doen, nog los van het feit dat we het in een ander debat kunnen hebben over parlementaire diplomatie in dat soort van conflicten. Maar dat is vandaag niet aan de orde. Ik neem me wel voor dat in de nabije toekomst in deze commissie aan de orde te stellen.

Dit is, zo u wilt, een halve bevoegdheidsvraag. Maar ik vind niet dat we als Vlaamse Gemeenschap zomaar kunnen toekijken en verwachten dat anderen wel iets zullen doen, zeker omdat deze commissie het zichzelf tot doel heeft gesteld om mensenrechten als corebusiness te beschouwen. Dus moeten we dat concreet vormgeven en invullen.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp.a): Collega's, ik wil graag collega Rik Daems bedanken voor zijn sereen betoog. Ik zou hem eigenlijk willen uitnodigen om in het vervolg meer aan deze kant van de banken te komen zitten om op zijn manier, volgens een heel humane benadering, te kijken naar een problematiek die vandaag heel, heel ver van ons vandaan plaatsvindt, maar toch niet ver van ons mag zijn.

Het gaat om een militaire operatie van het Myanmarese leger. Je zou kunnen zeggen dat het een welles-nietesspelletje aan het worden is. Wie was eerst? Wie heeft wat gedaan? Maar waar wij als internationale gemeenschap naar moeten kijken, zijn de vaststellingen die gebeuren door instellingen en organisaties waarbij wij zelf zijn aangesloten.

Die vaststellingen zijn inderdaad zeer grof. De mensenrechtenschendingen zijn inderdaad onaanvaardbaar. Het gaat om een collectieve bestraffing van de Rohingya-bevolking, die bovendien met een statutair probleem zit, zoals de heer Daems heeft aangegeven. Dat gaat gepaard met executies en verkrachtingen. Human Rights Watch zegt dat vrouwen getuigen over verkrachtingen en vele

andere seksuele misbruiken. Ook worden huizen en dorpen platgebrand en gebeuren er andere gruweldaden. Daarbij moeten we geen tekeningen maken, vrees ik.

Op het moment dat ik de vraag opstelde, was er sprake van 300.000 vluchtelingen. Vandaag is er sprake van 400.000 vluchtelingen. Ik heb zelfs al cijfers gelezen van 680.000 vluchtelingen. Die mensen vluchten. Ze hebben geen keuze.

Ik heb met veel teleurstelling geluisterd naar de leider Aung San Suu Kyi, die wij een paar jaar geleden allemaal loofden voor haar aanpak en die wij met de Nobelprijs voor Vrede hebben vereerd. Er is nu een hele actie en petitie gestart om die prijs van haar af te pakken. Ik denk dat we daar niets mee oplossen. We moeten er nu voor zorgen dat die gewelddadigheden stoppen.

Amnesty International zegt dat vandaag nog duizenden en duizenden mensen in gevaar zijn. Verder worden de internationale organisaties beperkingen opgelegd om toegang te krijgen tot Myanmar, vaststellingen te kunnen doen en onderzoeken te kunnen verrichten. Een 'textbook of ethnic cleansing', zo heeft de topman van de Verenigde Naties dat inderdaad genoemd.

Wat kunnen wij vanuit Vlaanderen doen? Minister-president, ik kijk naar u, omdat ik u in het verleden in gelijkaardige dossiers ook al heb aangesproken. Wij kunnen al starten met het veroordelen en benoemen van de feiten. Daarna kunnen we zien wat we vanuit Vlaanderen kunnen doen.

Ik heb met veel vertrouwen enkele vragen opgesteld. Misschien kunt u met sommige vragen niet tot in de details akkoord gaan, maar dat vind ik niet erg. Wat ik vandaag wil horen, is een ondubbelzinnige veroordeling. Dat is het minste dat we kunnen doen.

Minister, wat is uw reactie op de humanitaire situatie die momenteel plaatsvindt in Myanmar? Deelt u de mening dat er sprake is van grove mensenrechtenschendingen en disproportionaliteit? Is er al dan niet sprake van een etnische zuivering?

Wat kunnen we samen met de Federale Regering en de andere deelstaten doen binnen het kader van de EU en de Verenigde Naties om ervoor te zorgen dat dit geweld op zeer korte termijn wordt veroordeeld? Welke acties en drukkingsmiddelen bent u van plan te gebruiken om dit geweld te stoppen?

Amnesty International bericht dat de werkzaamheden van hulporganisaties in het gebied worden beperkt door de autoriteiten. Enkele uren geleden hebben we de toespraken gehoord: de Rohingya moslims mogen allemaal terugkeren. Naar waar? Ze spreken van 271 dorpen die werden vernietigd. Ik zeg wel degelijk 'ze spreken'. We kunnen dat alleen maar neutraal vaststellen indien de mensen van internationale organisaties worden toegelaten om die vaststellingen te doen.

Als wij niet al het nodige doen om die mensen te helpen om deze gruweldaden stop te zetten, zullen we achteraf misschien moeten vaststellen dat enkele andere terreurorganisaties, die we absoluut niet de kans willen geven, daar vandaag voet aan de grond krijgen en een reden vinden om te ageren.

We hebben in de krant gelezen dat terreurorganisaties zoals Al-Qaeda daar voet aan de grond proberen te krijgen. Hoe groot acht u de kans dat dit daadwerkelijk gebeurt? Collega's, ik blijf erbij: indien de internationale gemeenschap hier gepast op reageert, moeten we hen daar geen voet aan de grond laten krijgen. We moeten dat terrein, dat menselijke humanitaire terrein dat noodzakelijk is, zelf innemen.

Minister-president, u hebt in het verleden al een aantal keren de beperkte financiële middelen die er voor noodhulp zijn, ingezet, bijvoorbeeld voor de

Syrische vluchtelingen. Artsen Zonder Grenzen zegt dat humanitaire en medische hulp acuut nodig is. Ook het Rode Kruis kan daarin een rol spelen. Dat zijn de gangbare kanalen waarlangs we onze noodhulpmogelijkheden inzetten. Kunt u daartoe een bijdrage leveren?

Kunt u er ten slotte bij de Federale Regering voor pleiten om enkele economische sancties tegen Myanmar te verstrengen als antwoord op dit zeer disproportioneel geweld?

Op de website van Flanders Investment & Trade (FIT) heb ik gezien dat er een groepszakenreis is gepland naar Myanmar. Ik schrik daarvan. Zoals de collega heeft aangegeven, is het inderdaad een precaire democratie. De Europese Commissie voor Buitenlandse Handel heeft zeer recent zelf een reis gecancelled, omdat ze dat bestuur geen legitimatie wil geven. De groepszakenreis is door FIT gepland van maandag 1 oktober 2018 tot woensdag 31 oktober 2018. Wat bent u van plan om daarmee te doen? De zakenreis zou multisectoreel zijn, er zouden opportuniteiten zijn in uiteenlopende domeinen: gezondheidszorg, bouw, infrastructuur. Het doet op dit ogenblik bijna zeer om het te zeggen, maar wat betreft de bouw en infrastructuur van de dorpen die zijn platgebrand kan daar wel een rol worden gespeeld. Maar deze reis werd uiteraard gepland vooraleer de daden en feiten van augustus en september, die internationaal worden veroordeeld, gebeurd zijn. Minister-president, wat doen we met deze handelsmissie, zodat we het signaal geven dat we geen legitimatie geven aan dat bestuur?

Ik dank u alvast voor uw antwoord.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega's, Rakhine heeft een diverse bevolking. De regio in Myanmar vlakbij Bangladesh telt ongeveer 3,4 miljoen inwoners. Ongeveer een kwart daarvan is moslim. Zoals u weet, is in de rest van Myanmar slechts een paar procent van de bevolking moslim.

De moslims in Rakhine zijn voornamelijk Rohingya. Het buurland Bangladesh zegt dat het om een historische etnische minderheid gaat. De overheid in Myanmar zegt dat het migranten uit Bangladesh zijn.

Er is al decennia lang geweld in het gebied, dat minstens teruggaat tot de Britse koloniale periode, waarbij beide partijen, nu eens de ene dan weer de andere, het slachtoffer zijn. Het is ook bijzonder moeilijk om daarover aan objectieve informatie te geraken.

De gevoeligheid van de boeddhisten voor islamgeweld heeft eveneens te maken met wat zij in de jaren zeventig hebben meegemaakt in het buurland Bangladesh. Het gaat daar om een nu bijna vergeten genocide, waar mogelijk drie miljoen hindoes, christenen en boeddhisten vermoord zijn door moslims.

Ikzelf kan moeilijk inschatten of de gewapende aanvallen in augustus jongstleden door moslimmilities op politiekantoren in Myanmar inderdaad geïnspireerd zijn door jihad-terreur of een reactie zijn op eerder geweld tegen moslims vanwege de hindoes. Maar het is zeker niet uit te sluiten. Wat wel duidelijk is, is dat het geweld tegen de moslimminderheid op dit ogenblik op een vreselijke manier ontspoord is.

Ik citeer, net als de heer Daems, de woorden van Zeid Ra'ad al-Hussein, de Hoge Commissaris voor Mensenrechten van de Verenigde Naties. Hij heeft terecht gezegd dat de wijze waarop in Myanmar de islamitische minderheid behandeld is "een schoolvoorbeeld van etnisch zuiveren" is. Dat is op dit ogenblik bezig.

Toen de vragen werden gesteld, ging het over meer dan 300.000 mensen, nu over meer dan 400.000 Rohingya's die de afgelopen weken op de vlucht geslagen zijn naar Bangladesh, op de vlucht voor het offensief van de regeringstroepen. Het is duidelijk dat Bangladesh die stroom vluchtelingen niet meer aankan.

Toen de huidige geweldgolf op 25 augustus uitbrak, waren er al zowat 300.000 geregistreerde Rohingya-vluchtelingen in Bangladesh. Dat aantal is sindsdien dus minstens verdubbeld. Zoals we allemaal weten, is Bangladesh op zich een zeer, zeer arme staat, die ook al overbevolkt is.

De Verenigde Naties en sommige landen hebben ondertussen hulp gestuurd om de vluchtelingen te helpen, maar er is een groot tekort aan voedsel, drinkwater, medicijnen en tenten. En, zoals gezegd, komen er elke dag nieuwe vluchtelingen bij.

Zowel de VN als de EU leveren al heel wat inspanningen. Het zal u niet verwonderen als ik zeg dat Vlaanderen de bezorgdheid deelt van de Europese Unie die in nauw contact staat met de overheid van Myanmar. Ik neem aan dat die bezorgdheid ook geldt voor de andere deelstaten en voor de federale overheid.

Op 13 september jongstleden verklaarde vice-president Federica Mogherini dat de Europese Unie de dramatische ontwikkelingen nauw opvolgt.

De EU wil onmiddellijke humanitaire toegang en tegelijkertijd de oorzaken van het conflict aanpakken door de aanbevelingen van de adviesgroep geleid door Kofi Annan te implementeren. Volgens het verslag van Artsen Zonder Grenzen is er tot nu toe geen toegang verleend. Dat was de stand van zaken op 17 september.

Als gevolg van de gunstige politieke ontwikkelingen in Myanmar hief de EU in april 2013 alle sancties op, behalve het wapenembargo. Dat wordt jaarlijks verlengd en is op dit ogenblik ook nog altijd van kracht, tot 30 april 2018.

Ik steun ook de recente oproep van Antonio Guterres, secretaris-generaal van de VN, om de Rohingya-bevolking een nationaliteit te geven of een veilige wettelijke status.

De unanieme verklaring van de vijftien leden van de VN-Veiligheidsraad vorige week om het excessieve geweld te stoppen, is een heel belangrijk gegeven. Verder herinnert de Veiligheidsraad de Birmaanse regering eraan dat ze zich geëngageerd heeft om humanitaire hulp te bieden aan alle personen die gevlucht zijn, zonder te discrimineren.

Er zijn inderdaad de getuigenissen ter plaatse en de verklaring van Amnesty International over de belemmering van internationale hulp door Myanmar.

Als het over noodhulp gaat, beschikken we, zoals u weet, over een klein budget. Daarvan is er nog 200.000 euro beschikbaar, op het – bijna – einde van dit jaar. Ik heb op dit ogenblik geen aanvraag gekregen voor Myanmar of Bangladesh. Er is wel een dossier in voorbereiding voor eventuele steun aan de Caraïben na de doortocht van de orkaan Irma.

Ik heb een brief geschreven aan Federica Mogherini waarin ik aandrang op actie van de EU. Ik steun haar in de activiteiten die ze tot nu toe heeft ontplooid. Ik vraag haar om de diplomatieke inspanningen voort te zetten en indien nodig bijkomende maatregelen voor te stellen op de volgende Raad voor Buitenlandse Zaken in oktober.

Ondertussen weet u, net als ik, dat het Europees Parlement Myanmar bedreigt met sancties over de Rohingya-crisis: 'It has called on the Vice-President of the Commission or High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security

Policy (VP/HR) and the EU Member States to significantly increase their pressure on the Myanmar Government and security forces.” En vervolgens: “The members of the European Parliament also called on the permission to consider the consequences in the context of the trade preferences Myanmar enjoys, should grave violations in international law continue with impunity.” Dat is de laatste oproep van het Europees Parlement. De zaak ligt dus op de Europese tafel, waar hij ook hoort te zijn.

Ik denk dat wij alleen maar effect kunnen hebben – het is niet de eerste keer dat ik dat hier zeg – door de hefboom van de Europese Unie te gebruiken. Mogherini heeft actie ondernomen. Als er geen gevolg wordt gegeven aan de onmiddellijke oproep van de leden van de VN-Veiligheidsraad, aan de vraag van de Europese Unie, dan zal er ongetwijfeld een verdere stap worden gezet, waarbij inderdaad sancties zullen worden overwogen. De oproep van het Europees Parlement is om een einde te maken aan de ‘trade preferences’ waarvan Myanmar op dit ogenblik geniet.

Wat betreft de missie van FIT: ik zal dat controleren. Ik ben daarvan niet op de hoogte. Het is een organisatie van FIT. Ik zal contact opnemen met de CEO, om te zien wat daarvan aan is en wat nu, in de huidige context van de situatie daar, de consequenties daarvan moeten zijn.

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord .

Rik Daems (Open Vld): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. Het is duidelijk dat, wat mij betreft – en ik filter dat ook uit uw antwoord – , in eerste instantie de EU als een geheel een buitenlands beleid moet ontwikkelen dat mensenrechten als dusdanig in zich houdt.

Dat neemt niet weg dat je, in ons geval als deelstaat, ook wel een aantal zaken zou kunnen doen. Ik begrijp dat er daaraan budgettaire beperkingen zijn. Maar ik kom terug op een opmerking die ik in het begin heb gemaakt. Als we vanuit Vlaanderen vinden dat mensenrechten een corebusiness is van onszelf, omdat het humanitaire gegeven nu eenmaal iets is dat wij in onze genen meedragen om het uit te dragen, dan verdient dat zeker een debat als dusdanig. Op die manier kunnen we bekijken in welke mate dat vanuit Vlaanderen als such vorm zou kunnen krijgen, desgevallend met budgettaire gevolgen.

We hebben een budget van meer dan 40 miljard euro en we spreken over 200.000 euro die overblijft. We moeten daar niet flauw over doen. Dat is minstens een debat waard, kwestie van prioriteiten te leggen in de regering en het parlement.

Ik dank u omdat u dit mee veroordeelt in de meest strenge bewoordingen, al was het maar door het herhalen van de woorden van de Hoge Commissaris. Maar daarmee zal het conflict natuurlijk op korte termijn niet eindigen. De moeilijkheid waar Aung San Suu Kyi mee kampt, is waarschijnlijk dat er in dat land een ontzettend grote meerderheid is die het eigenlijk een heel goede zaak vindt dat dat gebeurt en dat de stabiliteit van het land omgekeerd een van haar bezorgdheden is. Maar dan sluit ik mij aan bij de woorden van Desmond Tutu: “Als de prijs voor het hoogste ambt in je land de stilte is, moet je je toch de vraag stellen of je die prijs wel wilt betalen.” Dat zijn zeer harde woorden, maar ik denk dat ze terecht zijn.

Ik dank u voor uw antwoord. Ik zal hier in de nabije toekomst zeker op terugkomen. Ik wil u de open vraag stellen om binnen de Vlaamse Regering een oefening te maken waarbij mensenrechten, ook budgettair vertaald, belangrijker worden in de toekomst dan ze nu al zijn. We doen nu al heel veel binnen onze mogelijkheden, maar ik zou er toch op durven aandringen dat de menselijkheid van Vlaanderen zeker een uit te dragen aspect en karaktertrek is die wij echt wel naar voren mogen brengen, in de feiten en niet alleen in woorden.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp-a): Minister-president, ook ik dank u voor de zeer duidelijke veroordeling van de feiten door het herhalen van de woorden van de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten, die duidelijk spreekt van een schoolvoorbeeld van etnische zuivering.

U hebt een laatste stand van zaken gegeven. Europa onderneemt allerlei acties, net als de Verenigde Naties. Maar de vraag is: wat zullen wij als internationale gemeenschap doen indien we geen gehoor vinden bij dat bestuur? Dat is een moeilijke vraag, die misschien ook een vraag naar actie zal moeten zijn. U hebt in ieder geval de brief verstuurd naar mevrouw Mogherini. Dat vind ik een heel goede zet van u, minister-president.

Ik kom even terug op het laatste dat de heer Daems heeft gezegd. Dat is ook het verwijt dat ik dikwijls maak. Het is gemakkelijk om vanuit de oppositie te zeggen – ik weet dat: 'Als je mensenrechten toch zo belangrijk vindt, moet je niet alleen lippendienst bewijzen, maar er ook budgetten tegenover stellen.' Die bevestiging komt er hier vandaag van de heer Daems. Erover nadenken hoe we daar in Vlaanderen een budget tegenover zouden kunnen stellen, is één zaak. Maar terugkomen naar dit concreet geval, is een andere zaak.

U hebt gezegd dat we voor noodhulp nog het beperkte budget van 200.000 euro hebben. Ik besef dat dat niet veel is.

Maar misschien kunt u of kan uw administratie stappen zetten om te bekijken welke bijdrage wij kunnen leveren aan de diverse humanitaire hulp die er vandaag wordt geboden in Bangladesh. Blijkbaar zijn er daar vluchtelingenkampen waar die mensen in erbarmelijke omstandigheden leven. Een eventuele opbouw naar een statuut lijkt op dit ogenblik een langetermijnverhaal, maar ik zou erop willen aandringen dat uw administratie actie onderneemt om de krachtdadige veroordeling die we vandaag hebben gedaan meteen te koppelen aan een financiële bijdrage. Zo kunnen we zeggen: 'Dit is wat wij vanuit Vlaanderen doen. Wat zult u doen, België? Wat zult u doen, Nederland? Wat zult u doen, Duitsland?' Dat kan dus een goed voorbeeld zijn van het opnemen van een leidende rol in deze mensenwaardige omstandigheden.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister-president, het gaat hier om een schending van de mensenrechten, en dat moeten we ten stelligste veroordelen. Ik begrijp dat, zolang de internationale hulp niet wordt toegelaten, maar geweigerd, het ook heel moeilijk is om de situatie daar te helpen verbeteren.

Het klopt dat de VN en de EU al heel wat inspanningen leveren. Zoals u zelf zegt, lijkt het mij belangrijk dat we die hefboom van de EU blijven gebruiken. Ik ben blij te horen dat we als Vlaanderen toch nog een krachtig signaal kunnen uitsturen en dit internationaal kunnen aankaarten.

U hebt verteld dat u Mogherini hebt geschreven over de situatie. U hebt de brief een beetje toegelicht. Dat is alvast een goed teken.

Vandaag bereikte ons inderdaad het bericht van de Myanmarese regeringsleider dat ze bereid is om de Rohingya uit Bangladesh te laten terugkeren. We zullen echter zien of dat de eerste stappen zijn in de richting van een verbeterde situatie.

Ik vind het echt heel schrijnend dat dergelijke praktijken, die etnische zuiveringen, kunnen plaatsvinden in deze tijden. We moeten dit blijven veroordelen.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Het Indische subcontinent heeft helaas zeer veel ervaring met de massale verdrijvingen van mensen, in verschillende richtingen: tussen Pakistan en India, tussen Bangladesh en India, tussen Bangladesh en Myanmar. Ook intern, tussen Bhutan en Nepal, zijn er veel vluchtelingen van het ene naar het andere land verplaatst. Dat is dus een situatie die zich helaas bijna periodiek voordoet. En aangezien die streek heel dichtbevolkt is, gaat het altijd om honderdduizenden of soms miljoenen mensen, met heel vaak een tragische afloop en heel veel geweld in de regio, waar ook armoede ook nog altijd mee het hele kader bepaalt.

De problematiek heeft heel veel aspecten. We moeten twee dingen doen. Enerzijds moeten we de situatie van vandaag veroordelen. Als er disproportioneel wordt gereageerd, als mensen die niet betrokken zijn bij enig geweld, massaal op de vlucht worden gejaagd, als er doden vallen en mensen slachtoffer worden van overheidsgeweld, van militair geweld, dan moeten we dat heel duidelijk veroordelen. We moeten vragen dat er een onafhankelijke 'fact-finding mission' komt, het best van de Verenigde Naties, om uit te maken wat er is gebeurd en wat er nu gebeurt. Men is in verschillende richtingen een eigen waarheid aan het ontwikkelen en een eigen verhaal aan het produceren. Ze gaan elkaar daar dan niet meer in vinden. Er is dan geen dialoog meer mogelijk. Op dat vlak is er volgens mij een rol weggelegd voor de Verenigde Naties. Dat moet zeker gebeuren. Verder moet ook de humanitaire hulp die door een aantal collega's wordt bepleit, worden gegeven. Dat zijn een aantal zaken – stoppen van geweld, 'fact-finding mission', humanitaire hulp – in verband met de situatie van vandaag.

Maar als je weet dat er een hele context is, moeten we natuurlijk ook die op een bepaald moment in ogenschouw durven te nemen en kijken wat er daar speelt van koloniale invloeden, religieuze spanningen, politieke machtsspelletjes binnen Myanmar en tussen verschillende landen. Al die zaken moeten voor ogen worden gehouden.

Ik herinner eraan dat Myanmar in de vorige legislatuur vaak ter sprake is gekomen in de commissie. Op een bepaald moment was er zelfs een koers bezig – we hebben dat toen zo genoemd – tussen de Vlaamse minister-president en de federale minister van Buitenlandse Zaken, om als eerste het land te kunnen bezoeken en de Nobelprijswinnaar de hand te kunnen drukken. Op dat moment heeft ook deze commissie overwogen om een reis naar Myanmar te organiseren. Uiteindelijk is er een andere bestemming uit de bus gekomen. Maar het land stond toen wel in de belangstelling van deze commissie. Nadien is het erg stil geworden.

Het is jammer dat het naar aanleiding van deze heel tragische gebeurtenissen is dat we er vandaag opnieuw over spreken en dat er wellicht ook de volgende tijd ook nog aandacht voor zal zijn.

In de vorige legislatuur was de vraag: wat kan Vlaanderen daar gaan doen? Dat was eigenlijk het punt van de missie: welke belangen hebben we daar, welke opportuniteiten zijn daar voor ons weggelegd, welke banden zouden er kunnen ontstaan tussen Vlaanderen en Myanmar? En die waren op dat moment eigenlijk nogal licht. Wij hebben toen onvoldoende vlees aan het been gevonden om een missie te verantwoorden. Vandaag wil ik dat even aanhalen om te zeggen dat onze impact op dat land klein is. De directe impact is erg beperkt. Ik heb ook gelezen over de geplande missie van FIT. De minister-president zal dat zeker verder bekijken. Welke maatregelen moeten er nu eerst worden genomen? Eigenlijk hebben we daarvoor die 'fact-finding mission' nodig, om te weten of sancties het juiste instrument zijn. Dat kan zijn. Maar ik zou eigenlijk iets meer duidelijkheid willen krijgen over wat er vandaag gebeurt in die historische context, maar ook

welke elementen de laatste weken en dagen bepaalde zaken in gang hebben gezet.

Eenzijds moeten we de zaak in de diepte bekijken, maar tegelijkertijd – en dat onderschrijf ik – moeten we het disproportioneel geweld veroordelen, voor humanitaire hulp pleiten en het duidelijke signaal geven dat wat daar gebeurt, ook tegen onschuldige mensen, moet stoppen.

De voorzitter: De heer Van Overmeire heeft het woord.

Karim Van Overmeire (N-VA): Ik sluit me aan bij wat de collega's hebben gezegd, ook bij wat de heer Kennes en de minister-president hebben gezegd.

Het staat buiten kijf dat het geweld inderdaad disproportioneel is, dat de situatie daar compleet ontspoord is en dat er gruwelijke dingen gebeuren. Als we vanuit Vlaanderen iets kunnen doen om het menselijke leed daar een beetje te beperken, dan moeten we dat zeker doen. Ik ondersteun dus elk voorstel in die richting.

Tegelijk hebben de minister-president en de heer Kennes verwezen naar een specifieke context die bijzonder complex is. Wat mij in de hele berichtgeving opvalt, is dat een land als Saoedi-Arabië zich meer opwerpt als de beschermer van die mensen dan een land als Bangladesh, terwijl je net het omgekeerde zou verwachten. En dus rijst meteen de vraag – naast het humanitaire aspect, laat dat duidelijk zijn – welke spelletjes er allemaal worden gespeeld. In welke geopolitieke context opereren we daar? Welke belangen staan daar tegenover elkaar? En dan is het duidelijk dat een land als Saoedi-Arabië daar een grote rol tracht te spelen, nog los van Al-Qaeda en andere organisaties, die ik dan nog niet meteen onder de vleugels van Saoedi-Arabië reken.

Ik denk niet dat Vlaanderen eenzijdige maatregelen moet nemen. Dat zou niet verstandig zijn en het zou ook geen enkel effect hebben, geen enkele indruk maken. Maar niemand heeft hier ook voor gepleit. Als we iets doen, moet dat minstens in een Europese context zijn.

Collega's, ik zou jullie toch graag iets voorleggen. Zou het geen goed idee zijn om de ambassadeur van Myanmar eens uit te nodigen en te vragen wat die persoon – ik weet zelfs niet of het een dame of heer is – te vertellen heeft? We kunnen die eens op de rooster leggen. Misschien komt die af met elementen waarvan wij – door de media waarnaar wij meestal kijken – geen weet hebben. Misschien zijn die argumenten geloofwaardig, misschien ook niet.

Ik denk dat dat een interessante oefening zou zijn, want ik voel hier toch een grote emotionele betrokkenheid bij iedereen. En dan kunnen we eens rustig zien wat daarvan aan is en misschien zelfs over de partijgrenzen heen tot een gemeenschappelijk standpunt komen om dan vanuit onze commissie een eenvoudig signaal te geven. Dat zou, naast het humanitaire aspect, waar ik volledig achter sta, een sterk politiek signaal zijn. Wil die persoon niet komen? Goed, dan is de conclusie snel gemaakt. Maar we moeten toch op zijn minst de kans geven om ook eens die klok te horen.

Ik zal dat niet aan de dienstdoende voorzitter vragen, maar aan de voorzitter die hier voor mij zit – zonder aan uw bevoegdheid afbreuk te willen doen, mijnheer de dienstdoende voorzitter. Misschien kan dat bij de regeling van de werkzaamheden kort ter sprake komen?

De voorzitter: Ik zal het voorleggen aan effectieve voorzitter, als vervangend voorzitter.

Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Zoals ik al zei, zal ik dat van die missie onderzoeken. Het is inderdaad zo – er is door de heer Kennes aan gerefereerd – dat mijn voorganger, minister-president Peeters, er toen op bezoek is gegaan en heeft beslist om er ook een antenne uit te bouwen voor FIT. Die is daar nu actief. En die zal als eerste activiteit hebben gepland om een economische missie voor te bereiden, weliswaar in een andere politieke context.

Zoals de heren Kennes en Van Overmeire en ikzelf al hebben gezegd: is het een zeer, zeer complexe situatie. Sancties moet je nemen, treffen met een macht die ertoe doet. Voor zover ik geïnformeerd ben, hebben India, China en Thailand zich daar vroeger ook niet aan gestoord. Ik weet ook niet of een land als India met Modi op dit ogenblik zou meedoen aan dit soort sancties.

Los van de internationale standpunten, embargo's en sancties die worden genomen, is het ook heel vaak zo dat die op het terrein dan bijzonder weinig effect hebben.

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord.

Rik Daems (Open Vld): Wat door de heer Van Overmeire werd gesuggereerd, lijkt me goed. Het kan ook leiden tot een beetje een systematiek binnen dit onderwerp, waarbij je dan misschien op een regelmatige basis ambassadeurs – in het meervoud – bij preciaire situaties in de commissie hoort. Het zal ons minstens toelaten om op een fatsoenlijke manier te weten wat er gebeurt, weliswaar door de bril van een diplomaat, die uiteraard de mening van zijn regering verdedigt. Daarover moet je niet flauw doen. Ik vind het zeker een goede suggestie om dat te bekijken in de regeling der werkzaamheden.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp·a): Raar, maar waar, collega Van Overmeire heeft vandaag inderdaad alleen maar goede suggesties gedaan. Ik kan jullie erin volgen, collega's, dat er een kamerbreed signaal moet worden gegeven. Weet dat er in het Europees Parlement op dit ogenblik een voorstel van resolutie is gemaakt dat een kamerbreed akkoord lijkt te krijgen. Ik heb zelf het initiatief genomen om dat naar alle partijen door te sturen, om ook hier kamerbreed een signaal te geven om de mensonwaardige situatie te stoppen. Dus: vul graag aan, zodat we dat signaal ook vanuit Vlaanderen, vanuit het Vlaams Parlement kunnen geven.

Minister-president, ik dank u voor de stappen die u hierin verder zult ondernemen. Ik blijf wat op mijn honger zitten wat de financiële noodhulp betreft, maar dat is misschien ook omdat u nog geen concrete vraag hebt. Wat niet is, kan misschien nog komen. Of uw diensten kunnen eventueel het initiatief nemen om dat eens te bekijken.

Hartelijk dank voor uw bijdrage in dezen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de State of the European Union 2017 – 2902 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, vorige week gaf Commissievoorzitter Juncker zijn State of the European Union. Zoals u weet – u hebt het

ongetwijfeld live gevolgd, maar er is in diverse media ook heel uitvoerig over geschreven – was de rode draad in zijn speech dat Europa de wind opnieuw in de zeilen heeft. Juncker haalde een zeer breed spectrum van onderwerpen aan. In deze vraag beperk ik me enkel tot de onderwerpen die wat ons betreft politiek en institutioneel relevant zijn voor de toekomst van de Europese Unie.

Over die toekomst kwam Commissievoorzitter Juncker toch enigszins verrassend uit de hoek. Wij herinnerden ons dat er ongeveer een halfjaar geleden sprake was van een witboek met vijf verschillende opties of scenario's voor de Europese Unie. En nu kwam Commissievoorzitter Juncker af met een soort van zesde scenario, een zesde optie voor de Europese Unie. Dat was toch een klein beetje de vlucht vooruit. Het sloot misschien het meeste aan bij een van de scenario's, namelijk: meer Europese Unie, meer integratie.

Hij startte zijn uiteenzetting over de toekomst van de Europese Unie positief, met een verwijzing naar het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed. Volgens Juncker moet 2018 het jaar worden van de culturele diversiteit. Jammer genoeg was diversiteit niet het leidmotief in zijn verdere Europese toekomstvisie. Juncker pleitte, in de eurofederalistische traditie die in bepaalde stromen bestaat, voor meer Europese Unie en meer politieke integratie. Zo pleitte hij onder meer voor een Europees agentschap voor cybersecurity, een Europese arbeidsautoriteit, een unie van sociale standaarden, een Europese minister van Economie en Financiën, een Europese defensie-unie en een Europese FBI. Sommige zaken zijn inderdaad positief, maar bij andere zaken worden toch meer dan terechte vragen gesteld.

Daarnaast moeten, althans volgens Juncker, de Schengenzone, de eurozone, de Bankenunie en de Europese Unie zelf uitgebreid worden. Ook mag er, volgens Juncker in zijn State of the Union, maar sprake zijn van één president of voorzitter van de Europese Unie. De Raad, waarbij lidstaten worden vertegenwoordigd, wordt in dat scenario dan de facto afgeschaft ten voordele van de Commissie. Ten slotte liet Juncker ook verstaan niet weigerachtig te staan tegenover het idee van transnationale kieslijsten. Dat werd dan gekoppeld aan de vermindering van het aantal zetels in het Europees Parlement, wat een serieuze besparing zou opleveren.

Een paar dagen geleden las ik nog dat vicevoorzitter Timmermans ervoor pleitte dat er op websites van politieke partijen verplicht een verwijzing zou staan naar de Europese partijen. Dat is nogal verregaande regelgeving.

Het werd ook wel wat cynisch, toen Juncker na al die nieuwe beleidsinitiatieven ook verwees naar de oprichting van een taskforce rond subsidiariteit en proportionaliteit, die onder leiding van vicevoorzitter Timmermans moet onderzoeken waar de Europese Unie al dan niet een toegevoegde waarde kan creëren. Over een jaar zouden de resultaten daarvan bekend moeten worden gemaakt. Iedereen kent het aspect van subsidiariteit en proportionaliteit, dat nu in het Verdrag van Lissabon staat, met oranje en gele kaarten, waarbij men een bepaald initiatief van de Europese Unie van onderuit kan overrulen, of toch minstens kan laten bijsturen door de Europese Unie. Nu lijkt het erop dat men opnieuw van bovenaf wil nagaan wat de meerwaarde zou kunnen zijn voor de Europese Unie.

Minister-president, wat is uw reactie op die State of the Union? In hoeverre vindt u het verstandig om af te stappen van dat witboek met vijf mogelijke scenario's? In hoeverre strookt de Europese visienota van de Vlaamse Regering met die State of the Union?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega Vanlouwe, het is goed dat de Commissievoorzitter een duidelijke visie van de Europese Commissie op de

toekomst van de Europese Unie formuleert, die, net zoals de visie van de Vlaamse Regering, op de toekomst van de Unie inzet op die domeinen waar de Europese Unie een meerwaarde genereert of kan genereren.

Dat toekomstdebat is een opportuniteit om aan zelfreflectie te doen. Ik ben heel tevreden dat het niet meer gaat over een institutionele 'big bang', een Europese superstaat of een steriel meer-of-minderdebat. Er wordt gekozen voor een beter Europa, dat heel duidelijk rekening houdt met de meerlagige bestuurscontext, waarbij de Unie alleen optreedt als zij het verschil kan maken.

Ik ben ook blij dat er een subsidiariteits- en proportionaliteitstaskforce komt. Daarbij zal worden nagegaan op welke domeinen de EU het best zelf actie neemt en op welke domeinen de nationale parlementen het best aan zet zijn. Met u hoop ik oprecht dat dat geen 'praatbarak' wordt, maar het feit dat de taskforce onder leiding staat van de eerste vicepresident, Frans Timmermans, sterkt mij toch in de overtuiging dat er resultaten zullen komen.

Frans Timmermans is diegene die een rem heeft gezet op het wetgevend activisme binnen de Commissie. De voormalige Nederlandse buitenlandminister is ook degene die erover waakt dat – en ik citeer hem – "de Europese Unie bescheiden moet zijn en beseffen dat de Unie niet bestaat zonder de lidstaten", of nog, dat "de Europese Commissie groot moet zijn bij de grote problemen en klein bij de kleine." Ik vind dat een mooi credo.

Tot slot – en dat heeft hij door zijn bezoek aan dit parlement ook al bewezen – is hij een groot voorstander van een open dialoog met de parlementen. Het feit dat de taskforce in dialoog zal gaan met de nationale parlementen, verrast mij dus helemaal niet. Ik hoop dat ook het Vlaams Parlement actief zal deelnemen aan die dialoog.

Juncker beklemtoonde dat het Europees Parlement het laatste woord moet krijgen inzake handelsakkoorden. Ik heb hem bezocht en heb hem toen ook mijn visie uiteengezet over de bevoegdheden inzake handel en investering. Ik ben heel blij dat de Europese Commissie mijn visie daarin volgt. Ik hoop dat er nu ook heel snel een voorstel komt tot splitsing van de handels- en investeringsakkoorden. Investering is niet volledig een gemengde bevoegdheid, maar ik ga nu niet in detail in op het Singapore-advies dat verstrekt is door het Hof in Luxemburg. Maar u weet dat ik de voorzitter van de Commissie daar al persoonlijk en ook schriftelijk op aangesproken heb.

De Vlaamse Regering steunt ook de verdieping van de interne markt. Juncker is daar niet in detail op ingegaan. U weet dat wij er in onze visienota voor pleiten dat de markt versterkt wordt op het vlak van energie, transport en de digitale economie. Dat zijn ook drie prioriteiten voor de Commissie-Juncker. Maar een vrije markt impliceert ook gelijk loon voor gelijk werk op dezelfde plek. Wij vinden dat daar nu snel werk van moet worden gemaakt. Wij staan wel, net als staatssecretaris De Backer, terughoudend tegenover het pleidooi van Juncker om een bijkomende arbeidsautoriteit op EU-niveau op te richten. Ik denk dat alle lidstaten voldoende uitgerust zijn om zelf de controles te doen. Het is op het vlak van Europa de Europese regelgeving die moet volgen, en de lidstaten kunnen best die toepassing doen.

Het is ook goed dat Juncker een belangrijk signaal geeft door een Europese industriestrategie voor te stellen. U weet dat Vlaanderen koploper wil zijn – en daar ook volop mee bezig is – van de industrie 4.0. In de mate dat de Europese Commissie die transformatie onderschrijft, is dat een goed signaal.

Inzake migratie zegt men dat de binnendeuren tussen de lidstaten enkel open kunnen blijven als we samen onze buitendeuren onder controle houden. De

versterking van Frontex is een belangrijke stap voorwaarts geweest. Maar een versterkte Schengenzone veronderstelt, naast goed functionerende buitengrenscontroles, een kordaat, maar humaan terugkeerbeleid. Zoals Juncker zei, is het onaanvaardbaar dat vandaag slechts 36 procent illegale migranten terugkeren naar hun land. Dat is volgens Juncker de enige manier om ervoor te zorgen dat Europa solidair kan blijven met vluchtelingen die onze hulp en beschermingen echt nodig hebben. We gaan afwachten met welke concrete voorstellen de Commissie daarover eind deze maand zal komen.

Het witboek bevatte vijf mogelijke scenario's. Wij vonden het toen positief dat de Europese Commissie geen blauwdruk voorlegde, maar verschillende scenario's. In het witboek wordt ook geen voorkeur gegeven, maar op hoofdlijnen ingegaan op de rol van de Unie in elk van de scenario's. Juncker had het nu in zijn Staat van de Unie over een scenario zes, gebaseerd op de waarden van vrijheid, gelijkheid en rechtstaat. Uiteraard – dat zit ook in onze visienota – zijn dat de fundamenten van de EU, met één kanttekening: gelijkheid slaat voor ons niet op volledige uniformiteit binnen de Europese Unie. U weet dat de Vlaamse Regering in haar visienota een Europa van verschillende snelheden blijft openhouden als mogelijkheid. Dat is ook het standpunt van de Federale Regering.

Het is goed dat de Commissievoorzitter nu een aanzet tot synthese geeft en een duidelijke roadmap presenteert over de mogelijk te volgen stappen in aanloop naar de Europese verkiezingen van juni 2019. Op het moment dat de Commissie de aangekondigde voorstellen concreet zal uitwerken in concrete teksten, zullen we ook ons standpunt bepalen, zeggen waarmee we het eens zijn en waar er volgens ons bijsturing moet gebeuren.

Zoals ik al aangaf, zijn er heel wat elementen uit de visie van de Vlaamse Regering opgenomen in de State of the European Union 2017. Ik verwijs bijvoorbeeld naar de circulaire economie, cybersecurity, de voltooiing van de transportunie en digitale eengemaakte markt, de uitvoering van energie-unie en de klimaatunie, de nieuwe strategie voor het industriebeleid, de hervorming van de detacheringsrichtlijn, de uitvoering van de kapitaalmarktenunie en de nood om de bankenunie te vervolmaken. Ik ben ook bijzonder verheugd over het handelspakket, dat de modernisering van de handelsbeschermingsinstrumenten en een verdere aanpak van antidumping in de EU inhoudt. Dat zijn allemaal elementen die ook in onze visienota opgenomen zijn.

De versterking van de Schengenzone, terrorismebestrijding, het uitvoeren van een Europese veiligheidsagenda en de ontwikkeling van een Europese defensie stipt de Vlaamse Regering evengoed aan als belangrijke actiepunten. En uiteraard, zoals ik daarnet al aangaf, steun ik ten volle een nieuw migratiebeheerpakket, met de ambitie om illegale migratie te stoppen en het Dublin-systeem te hervormen.

Uiteraard is het niet zo dat de Vlaamse visienota en de Staat van de Europese Unie volledig samen sporen. Ik wees al op het belangrijke verschilpunt dat Juncker geen Europa van verschillende snelheden wil, terwijl wij daar wel de ruimte voor laten in onze visienota. Op beleidsniveau zullen we ook de voorstellen in detail moeten bekijken of ze sporen met de visie van de Vlaamse Regering. Ik gaf al aan dat wij niet opteren voor de oprichting van een Europese arbeidsautoriteit, maar wel voor een betere samenwerking en tijdige infodeling tussen de arbeidsbemiddelingsdiensten.

Wat betreft het minst uitgewerkte en concrete luik uit de toespraak, dat handelt over een efficiëntere institutionele architectuur voor de Unie, en enkele in het oog springende voorstellen met betrekking tot de toekomst van de eurozone, kan ik u zeggen dat sommige voorstellen nieuw zijn en dat andere controversieel zijn. Zo heeft de persdienst van de Europese Commissie reeds de dag na de State of the Union moeten verduidelijken dat er geen eenvoudiger en versnelde toetreding

tot de Europese Monetaire Unie (EMU) komt voor kandidaat-eurozonelidstaten zoals Roemenië. Ik ben ook van oordeel dat de Maastricht-criteria strikt moeten worden nageleefd. Hetzelfde geldt voor de toetreding tot de Schengenzone.

In elk geval ben ik terughoudend ten aanzien van elk voorstel dat bijkomende transfers zou creëren of dat bevoegdheden die volgens ons op het lidstaat -of deelstaatniveau thuishoren, naar het Europese niveau zou tillen.

Ik herhaal dat ik mijn steun uitspreek voor de oprichting van de 'Timmermans-taskforce', die, geheel in lijn met de subsidiariteits- en proportionaliteitsprincipes, samen met de nationale parlementen hierover aanbevelingen moet maken. Mijn standpunt is dat het Vlaams Parlement bij die taskforce zou moeten worden betrokken, maar uiteraard laat ik dat over aan het parlement. Het Vlaams Parlement is een van de parlementen die de subsidiariteitstoets mag doen, en dus lijkt het mij geheel logisch dat, in lijn met de verklaring die toegevoegd is aan het Verdrag van Lissabon, het Vlaams Parlement daarbij betrokken wordt. Ik ga ervan uit dat Timmermans daar ook voor open staat. Dat kun je toch enigszins afleiden uit zijn toespraak hier en zijn betrokkenheid bij dit parlement.

Tot slot voeg ik er nog aan toe – maar ik heb dat misschien al meegedeeld, en ondertussen zijn er misschien al praktische regelingen getroffen – dat Juncker, toen ik hem ontmoette, ook toegezegd heeft om naar het Vlaams Parlement te komen.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Bedankt, minister-president, voor uw zeer omstandige uiteenzetting. Het is inderdaad goed dat er een duidelijke visie is van Commissievoorzitter Juncker. Ik hoop dat hij hier ook wel rekening gehouden heeft met wat er binnen verschillende lidstaten en verschillende deelstaten leeft. Op bepaalde punten zal het inderdaad aansluiten bij wat er in de visienota van de Vlaamse Regering staat. Maar op bepaalde punten, zoals door u ook aangehaald, zijn er wel degelijk verschillen. We zitten nu ook met een belangrijke lidstaat, het Verenigd Koninkrijk, die een dik jaar geleden beslist heeft om uit de Europese Unie te treden, met alle gevolgen van dien, niet alleen voor het Verenigd Koninkrijk, maar ook voor meerdere andere lidstaten.

U vindt het positief dat er een subsidiariteits- en proportionaliteitstaskforce wordt opgericht. Ik denk dat er inderdaad mogelijkheden zijn om dat systeem beter te laten werken. Ik heb ook vertrouwen in vicevoorzitter Timmermans. Toch ben ik van mening dat de herziening van die subsidiariteit en die proportionaliteit van onderuit moet groeien, en niet vanuit de Commissie zelf opnieuw kan worden opgelegd. We weten hoe dat in het Verdrag van Lissabon is geschreven. We moeten ons toch wel de vraag stellen of het systeem niet grondig moet worden herzien. Recent heb ik nog eens de cijfers over de subsidiariteit en proportionaliteit opgevraagd, en dan blijkt dat er bijzonder weinig initiatieven worden genomen in verschillende lidstaten, en dat men ook bepaalde meerderheden moet hebben om die oranje of gele kaart boven te halen. U weet dat er ooit nog een debat is gevoerd over de invoering van een groene kaart, waarbij lidstaten dan een signaal kunnen geven aan de Europese Commissie dat het misschien nuttig is om daaromtrent een initiatief te nemen. Hier en daar gingen daar stemmen voor op, maar in bepaalde lidstaten gaan er ook stemmen op om een rode kaart te trekken en bepaalde beleidsinitiatieven van de Europese Commissie daadwerkelijk tegen te houden.

Het is een goede zaak dat erover wordt nagedacht. Ik sluit me zeker aan bij wat u zegt, dat dit in overleg is met de lidstaten en dat het Vlaams Parlement, ingevolge Verklaring 51 bij het Verdrag van Lissabon, als component van een nationaal parlement volwaardig moet worden betrokken. Wat mij betreft, mogen

zelfs andere regio's en andere deelstaten eveneens betrokken worden als zij menen dat zij een bijdrage kunnen leveren.

Met betrekking tot het aspect van de illegale migratie hebt u gezegd dat het Dublin-systeem moet worden hervormd. Wij denken inderdaad dat dat absoluut noodzakelijk is. Ik hoop dan ook dat de hoge vertegenwoordiger, Federica Mogherini, echt werk zal maken van het afsluiten van die terugnameakkoorden. Onze federale staatssecretaris Theo Francken doet wat mogelijk is om bilateraal dergelijke terugnameakkoorden af te sluiten. Het zou een goede zaak zijn, als dat ook effectief op Europees niveau zou gebeuren.

Juncker heeft ook gesproken over de opschorting van de toetredingsonderhandelingen met Turkije. De vraag is natuurlijk of die kritiek ook hard zal worden gemaakt. We hebben hier, in ons Vlaams Parlement, unaniem een resolutie goedgekeurd waarbij ons Vlaams Parlement het signaal gaf dat Turkije in de huidige omstandigheden niet kan toetreden en we pleitten voor een opschorting van die toetreding. Maar tegelijk weten we dat de Europese Commissie, onder leiding van Commissievoorzitter Juncker, heeft voorgesteld om in 2018 640 miljoen euro toetredingssteun aan Turkije te schenken. Daar kunnen we toch vragen bij stellen, als we enerzijds pleiten voor een opschorting en een stopzetting van de onderhandelingen, en anderzijds in de begroting van de Europese Unie toch nog een aanzienlijk bedrag uittrekken als toetredingssteun.

Tot slot stellen we vast dat er heel wat kritiek is op Polen, op de Visegradlanden, vanwege bepaalde evoluties die zich daar voordoen. En dan stel ik vast dat we bijzonder weinig horen als Spanje, als lidstaat van de Europese Unie, toch ook bepaalde, wat onze fractie betreft, ondemocratische maatregelen treft en bepaalde druk uitoefent op een van zijn deelstaten – voorlopig nog een deelstaat – waarbij er een democratische beweging is voor zelfbeschikking, en waarbij die lidstaat die drang volledig criminaliseert, de pers intimideert en een referendum dat Catalonië daarover wil houden, volledig dwarsboomt.

We kunnen het daar straks verder over hebben, bij de vraag van collega Van Rompuy, maar ik betreur alvast dat Juncker daar op geen enkel ogenblik over gesproken heeft en hier geen aandacht aan besteedt. Dan stel ik toch vast dat er twee maten en twee gewichten zijn binnen de Europese Unie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Peter Van Rompuy aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het standpunt van de Vlaamse Regering in geval van een eventuele onafhankelijkheidsverklaring van de Spaanse regio Catalonië – 2903 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Minister-president, als inleiding op mijn vraag zou ik graag ingaan op wat ik een belangrijke discussie vind, namelijk het verschil tussen wat er zich nu afspeelt in Catalonië en wat zich heeft afgespeeld in Schotland. In Schotland is er enige tijd geleden een referendum geweest, dat door het Schotse parlement in gang is gezet via een bijna-consensus in het parlement. Er is met de Britse eerste minister onderhandeld om dat te kunnen laten plaatsvinden, en het heeft op een volledig grondwettelijke manier plaatsgevonden. De Europese Unie heeft ook steeds gezegd dat als Schotland zou beslissen om onafhankelijk te worden, ze die wil zou respecteren. Men heeft er

ook, zij het niet in zoveel woorden, aan toegevoegd dat men er ook over zou waken dat Schotland op een zo rimpelloos mogelijke en ordentelijke manier binnen de Europese Unie zou kunnen blijven.

Ik denk dat Catalonië toch verschillend is. Ik zal een paar elementen naar voren schuiven, en dan op het einde mijn vraag stellen. Het democratische draagvlak binnen Catalonië is mijns inziens toch van een andere orde dan wat we in Schotland gezien hebben. Er zijn natuurlijk de peilingen, die aangeven dat een meerderheid van de Catalanen, 49 procent, tegen de onafhankelijkheid is, terwijl slechts 41 procent voor is.

Het Catalaanse parlement heeft bij wet beslist dat er een referendum zou komen. Ze hebben dat, in tegenstelling tot Schotland, gedaan met een zeer nipte meerderheid. Ze hebben dat ook gedaan met een versnelde procedure. En ze hebben daarbij geen minimale opkomst opgelegd voor het referendum, waardoor als bijvoorbeeld minder dan 50 procent van de stemgerechtigde Catalanen hun stem zou uitbrengen, men ook dan nog zou overgaan tot de secessie of afscheuring.

Volgens opiniepeilingen is 56 procent van de Catalanen van mening dat het referendum ongeldig en onwettig zou zijn. Een meerderheid van de Catalanen wenst een onderhandelde oplossing voor hun claim om meer zelfbestuur, en geen eenzijdige afscheuring.

We kennen ondertussen het standpunt van Madrid, dat gezegd heeft bereid te zijn om over alles te onderhandelen, maar over één zaak niet, namelijk het referendum, omdat dat in hun ogen ongrondwettelijk is. Men zou kunnen zeggen dat het niet aan enkele rechters is om te bepalen of een volk zijn wil mag uiten of niet, maar ik wil toch het punt maken dat het andere democratische draagvlak binnen Catalonië ook wel een rol heeft gespeeld in het feit dat dit referendum ongrondwettelijk is, in tegenstelling tot Schotland, waar het een echte uiting van de wil van het Schotse volk was en is.

Ik moet er ook aan toevoegen dat de manier waarop de Spaanse overheid op dit ogenblik probeert om de ongrondwettelijkheid duidelijk te maken en af te dwingen, op weinig sympathie van mezelf kan rekenen.

Het risico bestaat dat, als het referendum toch plaatsvindt, een minderheid zijn wil oplegt aan een meerderheid van de Catalanen. Als je een lage opkomst hebt, kan het namelijk zijn dat zij die voor de onafhankelijkheid zijn, ook al zijn ze niet in de meerderheid, tot een meerderheid in dat referendum komen. Dan zou je dus een minderheid hebben die haar wil oplegt aan een meerderheid, en dat is in een democratie natuurlijk bijzonder moeilijk. Dat is gebeurd met de peiling in 2014, toen het pro-kamp 80 procent heeft gehaald, terwijl de opkomst slechts 37 procent was. Op dit ogenblik zou 60 procent van de Catalanen zeggen dat ze zouden gaan stemmen.

Als er geen duidelijkheid komt over wat er nu juist moet gebeuren, verzeilt Catalonië in een soort brexitscenario. De Europese Unie heeft trouwens haar standpunt, dat hetzelfde was voor Schotland, bevestigd: als een referendum over onafhankelijkheid grondwettelijk is, dan zal de Unie dat ook respecteren, omdat dat de democratische wil is. Maar in dit geval is het dus niet grondwettelijk.

Mijn vraag aan u is heel eenvoudig, minister-president. Als op 1 oktober Catalonië beslist om zich af te scheuren van Spanje, wat zal het standpunt van de Vlaamse Regering op dat ogenblik zijn?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega Van Rompuy, het is niet de eerste keer dat ik hier aangesproken word over de Europese toekomst en het

recht op zelfbeschikking van het Catalaanse volk. Ik heb eerder ook al vragen gekregen over de eventuele toetreding van Schotland na een referendum waarin zou worden geopteerd voor Schotse onafhankelijkheid. Ik heb toen het standpunt meegedeeld, dat het standpunt is van mijn regering, maar ook van de vorige regering. Ik citeer toenmalig minister-president Kris Peeters: "Als Schotland of Catalonië onafhankelijk zou worden na een referendum, dienen mijns inziens de EU-lidstaten voor elke vorm van onderhandelingen open te staan, om zo snel mogelijk een oplossing te zoeken voor de situatie en vooral ook om de rechtszekerheid voor alle EU-burgers en -bedrijven te garanderen. Dat lijken eerder onderhandelingen te zijn om het verdrag aan te passen aan de nieuw ontstane situatie dan toetredingsonderhandelingen van de nieuwe onafhankelijke lidstaten." Dat is ook het standpunt dat ik hier aangehouden heb. Als er een uitspraak voor onafhankelijkheid is, dan vind ik dat niet het hele toetredingsproces opnieuw moet worden doorlopen. Ik ga ervan uit dat de Schotten, de Catalanen en anderen het 'acquis communautaire' nu hebben, dat hun bedrijven nu werken volgens de Europese internemarktregels en andere regels van het Unierecht, en dat die totaal nieuwe procedure dus niet nodig zou zijn.

Ik heb dat standpunt al enkele keren ingenomen in deze commissie. Ik wijs er ook op dat het recht op zelfbeschikking der volkeren een internationaal aanvaard principe is. Ik kan mij dus ook niet inbeelden dat de Europese Unie, die zich baseert op democratische waarden, dat recht op zelfbeschikking niet zou aanvaarden. Ik heb er ook al aan herinnerd dat de Europese Unie al diverse keren pragmatische ad-hocoplossingen heeft gezocht en gevonden. Ik verwijs naar de hereniging van Duitsland, de exit van Groenland, de Schotse situatie en andere situaties.

Wat die Europese toekomst van een zelfstandig Catalonië betreft, wil ik wijzen op een belangrijke verklaring van president Juncker. Juncker heeft de dag na zijn State of the Union een verklaring afgelegd. Ik citeer: "The Commission does not involve itself in internal, domestic debates," Juncker said, adding that the discussion was hypothetical as the referendum is not recognized by Spain. But he said 'if there would be a Yes vote in favor of Catalan independence, then we will respect that opinion.' However, even if that was to happen, 'Catalonia will not become an EU member state on the day after such a vote. It will have to follow the same accession procedures as those member states who joined in 2004.'"

Hij zegt dus dat het een interne aangelegenheid is. Als er een referendum komt met een ja-stem, kunnen ze lid worden maar dan moeten ze het toetredingsproces doorlopen. Met dat laatste ben ik het niet eens. Maar het is een belangrijk statement dat de voorzitter van de Europese Commissie zegt dat als het referendum er komt en het op een legale wijze georganiseerd is, we dan de uitslag ervan moeten respecteren.

Er is een verschil, zoals de heer Van Rompuy zei, tussen de toenmalige situatie in Schotland en de situatie in Catalonië omdat Cameron, die tegen Schotse onafhankelijkheid was – en is, maar hij speelt geen politieke rol meer – toen zei dat hij de uitslag van het referendum zou respecteren. Dat is niet zo in Spanje. Daar beroept men zich op de grondwet en is er een escalatie aan het ontstaan, wat ik heel jammer vind.

Het is duidelijk dat Vlaanderen daardoor niet geadieerd zal zijn. Een erkenning van een staat is een aangelegenheid op het niveau van de federale staat. Indien dit zich zou voordoen, zal het federale niveau daarover moeten oordelen. Het is de vraag of het zover komt.

Ik stel vast dat uit alle opiniepeilingen blijkt dat een grote meerderheid van de Catalanen een referendum wil, weze het dat uit referenda niet blijkt of er een meerderheid voor onafhankelijkheid zou zijn of niet. Maar ook de tegenstanders zeggen:

'Laat ons een referendum organiseren om tot een oplossing te komen.' Daar wringt natuurlijk het schoentje – en ik druk mij dan nog zeer zacht uit. Er wordt zeer hard tegen opgetreden, op een manier die aan het escaleren is. Dat evolueert niet goed. Er vindt een criminalisering plaats. Meer dan drie vierde van de burgemeesters van Catalonië pleit ervoor het referendum te organiseren. Op een kleine bevolking komen er meer dan 1 miljoen mensen op straat om te betogen. Carles Puigdemont, de voorzitter van de Generalitat, zal of kan, volgens het Spaanse openbare ministerie, het voorwerp uitmaken van arrestatie. Dit is een zeer nefaste evolutie. Persoonlijk hoop ik dat er een internationale bemiddeling is. U zegt dat de Spaanse premier Rajoy bereid is om te spreken. Puigdemont zegt dat zijn regering en de vorige regeringen al de hele tijd vragen om in dialoog te kunnen gaan. Die dialoog wordt geweigerd. De posities zitten volledig vast. Ik vind dat bijzonder jammer. Een escalatie, waarbij zo'n belangrijk deel van de vertegenwoordigers van de bevolking opkomt voor onafhankelijkheid, met daartegenover een uitsluitend repressieve reactie, met een meerderheid van de bevolking die een referendum wil, nog daargelaten of dat referendum, in tegenstelling tot Schotland, tot een positief resultaat zou leiden: dit is nefast. Binnen de EU is dit een gevaarlijke escalatie, die begint te botsen op alle mogelijke principes van democratie.

Ik ben daar niet zo dicht bij betrokken dat ik kan zeggen wat de oplossing is. Maar ik denk dat nu het moment is gekomen voor een bemiddeling, zodat die situatie niet tot een punt komt waarbij iedereen zegt dat dit niet had mogen gebeuren.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Wat de heer Juncker heeft gezegd, is niets nieuws. Het is de loutere bevestiging van het standpunt dat de Commissie altijd heeft ingenomen: als een referendum grondwettelijk is, zullen wij de uitslag respecteren; als het niet grondwettelijk is, kunnen wij het resultaat niet erkennen. Ik denk niet dat er wat dat betreft enige verandering is van het standpunt of dat er beweging is in welke richting dan ook.

Wat nu het citaat van uw voorganger betreft: men heeft toen Schotland en Catalonië op één lijn gezet, maar men ging ervan uit dat als er een referendum in Catalonië zou komen, het een grondwettelijk referendum zou zijn. Dat is wat, denk ik, uw voorganger heeft bedoeld. Nu, het huidige referendum is ongrondwettelijk. Het is dus moeilijk om dat citaat toe te passen op het referendum dat vandaag plaatsheeft.

De beslissing over de DDR is genomen in een bijna-consensus tussen Oost- en West-Duitsland. Het ging niet over een meerderheid of een nipte meerderheid binnen Oost-Duitsland die dat toen zou hebben beslist.

Ik ben het wel eens met uw opinie dat een onderhandelde oplossing in dit geval veel beter is dan de escalatie waarin we op dit ogenblik zijn beland. Ik noteer dat de Vlaamse Regering geen standpunt zal innemen over de al dan niet erkenning na het referendum op 1 oktober 2017.

De voorzitter: De heer Van Esbroeck heeft het woord.

Jan Van Esbroeck (N-VA): Mijnheer Van Rompuy, dank u voor de vraag. Het is een belangrijk onderwerp. U maakt echter een aantal fouten, die ik zal trachten recht te zetten.

Meer dan 70 procent van de Catalaanse bevolking – en de laatste polls hebben het over 80 procent – vraagt een referendum. Zowel de voor- als de tegenstanders van dat referendum vragen daar om. Het is dus zeer legitiem. Het is niet nieuw, het komt niet uit de lucht vallen. Zij hebben een zeer lang democratisch proces achter de rug. De vraag die zij vandaag stellen, is zeer legitiem. Maar de evolutie

die nu aan de gang is, baart mij enorm veel zorgen. Nadat de parlementsvoorzitster werd veroordeeld omdat ze een debat over een politieke mening in een parlement had toegestaan – en dat op zich is al iets waar je van achterover valt – moet een minister-president van een deelstaat voor de rechtbank komen en wordt hij daar veroordeeld omdat hij spreekt over iets wat 80 procent van de bevolking wenst, en omdat hij toelaat daar een debat over te houden.

Dat zijn zaken waarmee we voorzichtig moeten omgaan. We schrikken daarvan. We hebben hier altijd de mond vol van Turkije en Hongarije en Polen. Dat is allemaal zeer terecht. En Myanmar. Dat is een zeer gevaarlijke situatie, iets verder van ons bed, maar daarom niet minder belangrijk. Maar wat nu in Spanje gebeurt, is in die richting aan het gaan. Ik hoor vandaag nog mensen die gewoon campagne voeren en hun mening willen uiten, die opgepakt worden. Burgemeesters worden afgedreigd met veroordelingen. Er zijn nog voorbeelden. De Spaanse overheid contacteert de media. Spanje probeert invloed uit te oefenen op internationale media om stukken en verslagen niet te brengen in hun kranten en op hun media.

Dit verontrust mij. We raken hier sowieso al aan de schending van de vrije meningsuiting. Als je mensen begint op te pakken, zijn we in de richting van de mensenrechten aan het gaan. Het is een Europees land. Het gaat over Spanje, een lidstaat van onze EU, niet over een of ander land ergens heel ver weg in de wereld. Dat is vandaag aan het gebeuren. Dat baart mij enorm veel zorgen. Ik wil dat ten strengste veroordeeld zien. Voortgaand op wat er daarnet allemaal werd gezegd over Myanmar, vind ik dat we hier ook eens de Spaanse ambassadeur op het matje moeten roepen. Hij moet eens duiden wat daar nu eigenlijk aan de gang is. Welke antidemocratische krachten spelen daar in Spanje? Ze hebben vandaag gelukkig nog niets met geweld te maken, maar als je ziet wat daar allemaal aan het gebeuren is, durf ik mijn hand er niet voor in het vuur te steken dat dat niet op geweld gaat uitdraaien.

Als we vanuit Vlaanderen enigszins behulpzaam kunnen zijn om dat voor te blijven, ben ik er toch een voorstander van om daar onze stem zo krachtig mogelijk te laten horen.

De voorzitter: De heer Van Overmeire heeft het woord.

Karim Van Overmeire (N-VA): Voorzitter, ik sluit mij aan bij de heer Van Esbroeck. Ik wil vooral pleiten voor bescheidenheid en terughoudendheid in verband met het standpunt van de 28 EU-lidstaten. Als die eens in de spiegel zouden kijken en hun eigen geschiedenis zouden bekijken, dan zouden ze zien dat er niet zo gek veel landen zijn die op een grondwettelijke en onderhandelde manier tot onafhankelijkheid zijn gekomen. Te beginnen met deze eigen constructie die België wordt genoemd. Ik herinner u eraan dat België in 1830 op een gewelddadige manier, zonder referendum, ongrondwettelijk en niet onderhandeld tot onafhankelijkheid is gekomen. Kijk eens naar de geschiedenis van het orangisme in Gent, waar gewapende bendes orangisten hebben afgedreigd en uit het land hebben verdreven. Maar België is geen uitzondering. Finland, Estland, Letland, Litouwen, Slovenië, Kroatië, Ierland, Polen, Tsjechië en Slovenië zijn allemaal landen die niet op een grondwettelijke of onderhandelde manier tot onafhankelijkheid zijn gekomen. Als je de kaart van Europa van honderd jaar terug bekijkt, zie je dat de helft van de huidige lidstaten nog niet eens onafhankelijk was. Als je één generatie, dertig jaar, teruggaat, zie je dat een derde van de lidstaten nog niet onafhankelijk was. Nu met grote principes zeggen dat de Catalanen moeten onderhandelen met Madrid, terwijl Madrid keer op keer onderhandelingen weigert... Dat is het probleem. Mocht Madrid zich opstellen zoals Londen, zouden er geen problemen zijn. Dan zou er geen situatie kunnen ontstaan waarbij een minderheid van de Catalanen Catalonië richting onafhankelijkheid zou duwen. Dat zou niet kunnen, want het zou een normaal referendum zijn waarbij iedereen zich voor of tegen zou kunnen uitspreken. We

zullen dan wel zien, zoals in Schotland, wie het uiteindelijk haalt. Ook dat is zelfbeschikking, wanneer je kiest om een stap niet te zetten. Maar wat nu gebeurt, is het tegenovergestelde van het goede voorbeeld dat Groot-Brittannië heeft gekregen.

Collega's, zoals het gaat met dit soort dingen, en zoals we dat ook hebben gezien in discussies over Kosovo enzovoort: hier worden standpunten ingenomen op basis van eigen binnenlandse situaties en eigen voorkeuren. Ik maak mij geen illusies dat we in deze commissie tot een gemeenschappelijk standpunt kunnen komen, al dan niet over Catalaanse onafhankelijkheid.

Ik maak we wel niet veel zorgen. Al die principes, we hebben dat in het verleden ook gezien. Ten tijde van de splitsing van Tsjecho-Slowakije stuurde de EU de minister van Buitenlandse Zaken van Luxemburg, dat toen het voorzitterschap waarnam, daarnaartoe met de boodschap dat de EU geen voorstander is van het ontstaan van nieuwe kleine staten. Als je dan zelf uit Luxemburg komt en die boodschap moet overbrengen, is dat nogal pijnlijk.

De internationale gemeenschap reageert altijd zeer conservatief op veranderingen. Maar diezelfde internationale gemeenschap wil uiteindelijk ook altijd opnieuw stabiliteit creëren. En dat moet onze grootste bekommernis zijn. De gebeurtenissen, hoe ze ook aflopen, mogen geen zone van permanente instabiliteit doen ontstaan. Welke politieke oplossing er ook komt – hopelijk onderhandeld en democratisch, we zijn daar allemaal voor, daarover is er consensus –: ik denk dat de EU geen belang heeft bij een soort van schemerzone, een permanent conflict, in het hart van de EU. Ook als we niet kunnen komen tot een situatie waarbij we het allemaal eens zijn, is onze mening relevant mocht de situatie daar escaleren tot een situatie waarvoor de heer Van Esbroeck waarschuwt.

Aan ons moet men het niet vragen. Men moet het aan de Catalanen vragen of ze onafhankelijkheid willen. Onze mening ter zake is absoluut irrelevant.

Ik wil verwijzen naar wat in Turkije gebeurt. Daar pakken ze massaal politici op, die dan in de gevangenis worden gestoken. Men ontnemt er mensen hun politieke rechten. Als het die richting uitgaat, collega's, hoop ik dat we hier wel allemaal schouder aan schouder kunnen staan – niet pro of contra Catalaanse onafhankelijkheid maar pro een democratie in een lidstaat zoals Spanje en een gebied zoals Catalonië. Mocht het verder escaleren, wat ik niet hoop, moeten we tot een gemeenschappelijk initiatief kunnen komen. Ik hoor graag de reacties van mijn collega's over dat tweede aspect. Niet over de onafhankelijkheid, maar over het escaleren van de situatie daar.

Rik Daems (Open Vld): Vlaanderen moet zich niet inlaten met het al dan niet erkennen, maar België wel. Mocht zich ooit een situatie voordoen waarin de Federale Regering zich moet uitspreken, dat zal niet gemakkelijk zijn. Daar moeten we niet flauw over doen. Maar goed, dit is een politieke reflectie die ik maak.

De staten die op een wettelijke of grondwettelijke wijze tot stand komen, zijn waarschijnlijk in de minderheid. Zo simpel is dat. Anderzijds is er vandaag wel een Europese constructie die in essentie democratie en rechtsstaat wil verzoenen. Volgens de vigerende grondwet is dit niet grondwettelijk. De vraag of het wel of niet politiek relevant is, zal na 1 oktober worden gesteld. Het is relevant in die zin dat de Europese voorzitter wel degelijk heeft gezegd dat het een hypothetisch geval is. Gegeven dat het niet grondwettelijk is, hoeft Europa zich daar niet over uit te spreken. Dat is natuurlijk cache-cache, daar moeten we niet flauw over doen.

Wat wel interessant is, is het snijpunt democratie en rechtsstaat. Het is diezelfde democratie die de mogelijkheid moet bieden de democratie tot uiting te laten komen. Het is het Spaanse parlement dat de grondwet zou moeten wijzigen om zich te kunnen uitspreken in een referendum. Daar ligt het kalf natuurlijk gebonden

omdat de tweederdemeerderheid in het Spaanse parlement gewoon niet te vinden is. Ik neem aan dat daar een groot deel van de frustratie vandaan komt.

Ik spreek me niet uit pro of contra, dat is een lokale zaak. Het gekke is wel dat twee derden of drie vierden van de burgemeesters zeggen dat ze dat mee willen organiseren, maar in de grote steden dan weer niet – tenzij dat ondertussen al aan het wijzigen is. Ik weet niet of Barcelona ondertussen is gekanteld, maar tot voor enkele dagen was dat niet het geval. Het punt dat ik wil maken, is dat het niet eenduidig is. Na 1 oktober zullen we tot een zeer instabiele situatie komen en dat is te betreuren.

Dat heeft te maken met de Catalaanse koppigheid aan de ene kant – daar kun je voor of tegen zijn – en natuurlijk ook met de Madrileense handelwijze die ook niet meteen de meest elegante is, en dan druk ik me nog ongelooflijk sympathiek uit.

Dit komt natuurlijk ter sprake omdat een collega deze vraag stelt. Het is iets waar we naar moeten kijken omdat evoluties – of we dat graag hebben of niet – in de ene of de andere richting continu bezig zijn. Een bevolking is geen statisch gegeven, dat evolueert naar hier en daar. Meninge kunnen veranderen, waarom niet. We moeten dat kunnen respecteren op de een of andere manier voor zover het duurzaam is.

Die bedenking maak ik me wel in het geval van Catalonië. Je kunt je afvragen – dit is een heel persoonlijke en geen politieke vraag – in welke mate zelfs een kleine meerderheid iets opdringt aan een grote minderheid. Dat is ook een interessante politieke vraag. In welke mate kan de hypothetische situatie 50,1 een ingrijpend andere situatie opleggen aan 49,9? Wij gaan er altijd van uit dat een meerderheid een meerderheid is. Dat is ons systeem. Dit soort ingrijpende aangelegenheden is toch wel een debat waard. Het is niet mijn bedoeling om dit debat hier nu te openen, ik wil dat wel eens op een andere keer doen. Ik wil dit toch even meegeven.

Het Catalaanse verhaal, daar ben ik niet uit, ook omdat het wordt vertroebeld door een interne reflectie. We hebben een voorafgebeelde mening, jullie hebben die en ik heb die, en die is overigens verschillend, en je reflecteert daar dus over. Dat maakt natuurlijk een debat over een extern gegeven zo moeilijk. Je kunt het niet neutraliseren of volledig objectiveren.

We zullen het debat hierover nu niet voeren, we zullen wel zien wat er gebeurt.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Voorzitter, uw laatste punt is de kern van het probleem. Daarover gaat het in essentie: wat wil het Catalaanse volk en hoe kunnen we dat via onze democratische principes tot uiting laten komen? Net daarom worden er een aantal grondwettelijke voorwaarden gesteld, om dat mogelijk te maken. Daarover verklaart iedereen zich op voorhand akkoord, en daarna heb je de stemming. Dan krijg je een intern en extern erkend resultaat.

Dat is het probleem met dit referendum. Je riskeert dat een minderheid van de Catalanen aan de meerderheid, die niet die mening is toegedaan, oplegt te komen tot een bijzonder belangrijke beslissing, namelijk de afscheuring van het eigen land. Dat is de kern van het democratisch debat dat we moeten hebben. Daarom gaat uw vergelijking met heel wat andere voorbeelden in de geschiedenis niet op. Dat is het punt.

Stel dat het toch gebeurt – en die kans is redelijk groot –, dan is onze bezorgdheid hoe we tot stabiliteit kunnen komen. Dat is het verwijt dat ik heb voor beiden. Aan de ene kant kan de wijze waarop de Spaanse overheid ongrondwettelijkheid probeert af te dwingen, op weinig sympathie rekenen. Aan de andere kant draagt het doorduwen van het ongrondwettelijk, eenzijdig met nipte meerderheid besliste referendum, ook niet bij tot de stabiliteit van Catalonië en Spanje.

Uiteindelijk zal er wel een onderhandelde oplossing moeten komen. Het is alleen bijzonder jammer dat het dit traject aan het afleggen is. De kern van het politieke debat is natuurlijk hoe je de wil van een volk op een door iedereen geaccepteerde manier tot uiting brengt. En daar knelt het schoentje in Catalonië.

De voorzitter: De heer Van Overmeire heeft het woord.

Karim Van Overmeire (N-VA): 50 procent plus 1, dat is natuurlijk interessant. Collega's met evenveel grijs haar als ik herinneren zich het referendum over de onafhankelijkheid van Montenegro. De Europese Unie heeft toen opgelegd: je mag onafhankelijk worden, maar je moet wel meer dan 55 procent halen. Heel gelukkig is men toen gestrand op 55,5 procent. Stel je voor dat je een referendum had met 54,9 procent voor, dat dan niet wordt erkend. Eigenlijk heeft 45,1 procent dan gelijk. Wat u zegt, werkt in de twee richtingen. Nu heb je in Schotland een kleine meerderheid die ook iets oplegt aan een grote minderheid. Dat is nu eenmaal de essentie van een democratie, dat elke stem telt.

Ik ben blij, mijnheer Van Rompuy, dat u zich aansluit bij het Catalaanse standpunt. U zegt dat het belangrijk is om te weten wat het Catalaanse volk wil. Dat is ook wat de Catalanen zich afvragen. Madrid zegt: 'Er is geen Catalaans volk, ze hebben niets te willen.' Madrid zegt: 'De natie is één en ondeelbaar en er is geen Catalaans volk.' Dat is natuurlijk de essentie van de zaak. In Catalonië zegt men: 'Er is wel een Catalaans volk, wij willen ons uitspreken. Als straks een meerderheid kiest voor Spanje' – misschien zijn daar argumenten voor, ik weet het niet – 'dan zal dat zo zijn en leggen we ons daarbij neer.'

Er is toch wel een groot verschil tussen degenen die de mening van de Catalaanse natie vragen en zich neerleggen bij de meerderheid, en de anderen die zeggen dat er geen Catalaanse natie is en dat er geen referendum mag zijn.

De voorzitter: De heer Van Esbroeck heeft het woord.

Jan Van Esbroeck (N-VA): Dit gaat over het democratisch gegeven waar de heer Van Rompuy naar op zoek is, en waarover hij twijfelt dat het niet voldoende aanwezig is. Het is net de huidige Catalaanse regering die, door gewone verkiezingen een absolute meerderheid heeft gehaald met pro-independentisten.

72 zetels in dat parlement zijn voor de onafhankelijkheid, 52 tegen. Dat is de situatie die is gecreëerd bij een normale, officiële, grondwettelijk erkende verkiezing. Het is die regering die heeft gezegd: 'Wij gaan nu de wet goed maken, zoals de mensen ons dat vragen, en op een ordentelijke manier onderhandelingen met Madrid opstarten' – wat hen niet is gelukt, want Madrid wil niet – 'en de wet daar klaarmaken zodat ze zich kunnen uitspreken.' Want dat is eigenlijk het enige dat de Catalaanse bevolking wil: zich uitspreken. En dat is waar ik zo achter sta.

Ik wil mij niet mengen in dat lokale voor of tegen. Het gaat erom dat 80 procent van een volk vraagt om zich uit te spreken via een referendum. Dat wisten ze op het moment dat ze naar de verkiezing trokken om deze regering, die vandaag aan de macht is, te kiezen. Dat wisten ze toen. Dat was de inzet van die verkiezingen. Wel, dan stoort de manier waarop Spanje daartegen ingaat mij enorm. Spanje probeert de meerderheid van een bevolking, een gigantische meerderheid – 80 procent is redelijk gigantisch –, met ongeoorloofde middelen tegen te houden. Dan is volgens mij de democratie in gevaar. Daartegen moeten we ageren.

De voorzitter: Dit debat wordt ongetwijfeld vervolgd.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Güler Turan aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over wanpraktijken aan de Bulgaarse grens – 2906 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp.a): Minister-president, afgelopen zomer hebben weer duizenden Europese burgers ernstige hinder ondervonden van corrupte praktijken in Bulgarije, zoals het moeten betalen van steekpenningen aan de grens, het cash afrekenen van dubieuze boetes van de verkeerspolitie, het moeten omrijden van 200 kilometer om bepaalde boetes te betalen, met vertalingen en grote facturen of betalingen zonder betalingsbewijzen tot gevolg, het verplichte desinfecteren van de auto's, inbeslagname van sigaretten zonder afgifte van bewijs en andere goederen. En dat zijn nog maar enkele van de voorbeelden die ik kan geven, minister-president.

De wachttijden bij de Bulgaars-Turkse grens liepen gemakkelijk op tot 10 à 14 uur. Dat gaf natuurlijk aanleiding tot veel irritatie en onmenselijke omstandigheden. Er wachtten namelijk duizenden wagens en in sommige wagens zaten gezinnen met kleine kinderen, meestal Europese onderdanen.

Tien jaar na de toetreding van Bulgarije tot de Europese Unie en ondanks de miljoenen euro steun van de Europese Unie aan Bulgarije om een einde te maken aan de corruptie, kunnen onderdanen vandaag blijkbaar nog steeds niet op een waardige, reguliere en veilige manier door het land reizen.

Dankzij de sociale media en andere media-aandacht komen deze praktijken nu meer aan bod. Wij hebben vastgesteld dat Turkije-rapporteur Kati Piri en Kathleen Van Brempt, twee leden van het Europees Parlement, dit dossier ook in het Europees Parlement aan de orde brengen.

Minister-president, ook duizenden Vlaamse onderdanen hebben deze wanpraktijken moeten ondergaan.

Nieuw in dezen is, collega's, dat Juncker tijdens de State of the Union hierover een zeer belangrijke uitspraak heeft gedaan. Hij is namelijk voor een verdere integratie van de Europese Unie en wil Bulgarije in de Schengenzone zien. Maar Bulgarije in de Schengenzone brengen, vraagt natuurlijk wel om de aanpak van de corruptie en de misdaad. Dat staat dus hoog op de agenda van Europa.

Minister-president, hebt u weet van dergelijke praktijken? Hebt u die signalen ook ontvangen? Zijn er klachten tot bij u geraakt? Er worden immers heel wat klachten doorgemailed. Ik krijg er een aantal, in verschillende talen. Indien u dat wenst, kan ik ze ook doormailen naar uw kabinet, of vragen dat ze zich rechtstreeks tot u richten.

Wat is uw mening over deze vorm van corruptie in Bulgarije? Is dat geen belemmering van het recht op vrij verkeer van personen? De vraag wordt des te belangrijker omdat dit betrekking heeft op Europese onderdanen en we straks spreken over de Schengenzone, als we volgen wat Juncker heeft gezegd.

Welke acties denkt u samen met de Federale Regering en andere deelstaten te nemen, al dan niet samen met de Bulgaarse autoriteiten, om hen te wijzen op deze onaanvaardbare wanpraktijken en om ervoor te zorgen dat een doorreis door Bulgarije geen gevaarlijke tocht blijft?

Voorzitter, vanuit Bulgarije is er de vraag om tot de Schengenzone toe te treden. Juncker heeft daar uitspraken over gedaan. En er zijn duizenden klachten over

wanpraktijken en corruptie, gepleegd op Europese onderdanen. Ik vind dit een heel goed dossier om de ambassadeur eens bij ons uit te nodigen als het ons past, om het eens te hebben over dit dossier en over de door hen gevraagde toetreding tot de Schengenzone.

De voorzitter: De systematiek om ambassadeurs te horen in de commissie, zullen we zeker eens bekijken bij een regeling van de werkzaamheden, want dat is interessant. We zullen in het Bureau ook een aantal van die dingen bekijken.

Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega, Bulgarije geldt inderdaad als het meest corrupte land van de Europese Unie. Roemenië doet het iets beter. Voordat het land toetrad tot de Europese Unie, diende je nagenoeg altijd aan douaniers en grenswachten zogenaamd 'soepgeld' te betalen. De klachten zijn dus niet nieuw. Op de 'index transparency' van 2016 staat Bulgarije op de 75e plaats in de ranking, net voor Koeweit, Tunesië en Turkije.

De Europese Unie heeft ten aanzien van Bulgarije in 2007 al het Cooperation and Verification Mechanism (CVM) opgestart. Dat was bedoeld om tekortkomingen op het vlak van juridische hervormingen en corruptie aan te pakken. De laatste rapportage daarover, van januari 2017, stelt – en dat verwondert ons niet – dat minder vooruitgang is geboekt dan kon worden verwacht. In het rapport wordt aan Bulgarije uitdrukkelijk gevraagd om aanpassingen te doen in het strafwetboek – ik citeer – “om het juridische kader te bevorderen van vervolgingen over corruptie op hoog niveau en vormen van georganiseerde misdaad”.

Dergelijke vormen van corruptie kunnen uiteraard niet. Pure grenscontroles zijn uiteraard wel mogelijk en zijn op zich geen belemmering van het recht op vrij verkeer van personen. Bulgarije behoort niet tot de Schengenzone. Ik heb al gezegd dat ik tegen versnelde procedures ben voor toetreding tot de Schengenzone. Bulgarije is daar ook niet rijp voor. Dus als dat aan de orde zou komen, zal ik mij daar intra-Belgisch ook tegen verzetten. Er is nog altijd afpersing aan de grens, ook tijdens de doorreis, zoals u hebt gezegd. De Bulgaarse overheid heeft wel een aantal inspanningen gedaan. Er is bijvoorbeeld een telefoonnummer waar je naar kunt bellen bij problemen aan de grens. Er zijn camera's opgehangen aan grensposten. En naar verluidt zou de jongere generatie van douaniers minder vatbaar zijn voor corruptie.

Ik denk dat Bulgarije de aanbevelingen van de Europese Commissie moet opvolgen. En wat mij betreft, moet de Europese Commissie daar ook streng de hand aan houden en ervoor zorgen dat daar een handhaving van is. We leven in een eengemaakt Europa, en dergelijke grootschalige vormen van corruptie kunnen natuurlijk niet. Geen enkel land is 100 procent clean op dat vlak, maar dit is aberrant.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp-a): Bedankt voor uw antwoord, minister-president. De wanpraktijken en de afpersingen aan de grens zijn inderdaad niet nieuw, maar de klachten nemen dit jaar gewoon toe. Ik geef ook mee dat de gevallen die aangegeven worden, veel gewelddadiger zijn: fysieke agressie, 's nachts mensen opzij zetten in het donker, buiten het vizier van de camera's, zware misdaden. Ik vind het frappant dat Bulgarije enkele jaren geleden 86e was op die transparantielijst, en dat ze nu naar de 75e plaats zijn gegaan. De praktijken zijn niet nieuw, maar ze worden wel gewelddadiger. Dat levert trauma's op voor gezinnen met kinderen die dat allemaal moeten meemaken.

Nu de Schengenzone aan de orde is, zou ik graag hebben dat u daar actie rond onderneemt. Ik denk dat het momentum daar rijp voor is. Dan bent u niet tegen

een versnelde toetreding van Bulgarije om deze of gene reden, maar concreet vanwege slachtoffers onder uw eigen onderdanen. Bent u bereid om actie te ondernemen naar aanleiding van het overleg dat u hebt met de federale overheid en de andere deelstaten, en in Europa? Want Europarlementsleden gaan dat al doen, en die ondersteuning vanuit Vlaanderen willen we ook. En die duizenden mensen die er vandaag slachtoffer van zijn, willen dat ook van u horen, minister-president. Kunt u mij dat bevestigen?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Ik weet niet of collega Van Brempt dat al bezorgd heeft aan de Commissie, anders bezorg ik die klachten aan de Commissie. Ik kan dat officieel bezorgen en onder de aandacht brengen, en hen erop wijzen dat dat concrete dossiers zijn.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Ik sluit mij aan bij de bezorgdheid van collega Turan. Het feit dat Bulgarije op 1 januari voorzitter wordt van de Europese Unie, zal een heel goed moment zijn om extra druk te zetten op het aanpakken van die wanpraktijken. Op het moment dat ze voorzitter zijn, moeten we hen aanspreken op hun voorbeeldrol en het feit dat ze een belangrijke taak hebben. Ik denk dat dat een goede aanleiding kan zijn om dit punt bij hen aan te kaarten.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp·a): Minister-president, bedankt voor uw bereidheid. Er zijn al veel klachten bezorgd, maar er komen er nog andere bij mij toe. Die zal ik u ook bezorgen.

En misschien kunt u nog de zeer concrete vraag stellen waarom er een desinfectering nodig is vanuit Europa voor een land waar Europa mee aan het onderhandelen is over toetreding, namelijk Turkije. Er staat op dat dat 3 euro kost, maar daar wordt de facto veel meer geld voor gevraagd.

Ik zal u die klachten bezorgen die nog niet naar Europa zijn gegaan. En ik ben het eens met wat collega Kennes zegt. Ze vragen om bij de Schengenzone te komen en ze worden voorzitter van de Europese Unie. We moeten van dat momentum gebruikmaken om voor onze onderdanen de acties te ondernemen die we kunnen ondernemen. Hartelijk bedankt voor uw bijdrage.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.